

Raport z badania społecznego

Diagnoza skali przemocy w rodzinie, charakterystyka osób
doznających przemocy i osób stosujących przemoc
w rodzinie oraz rodzaje działań instytucjonalnych
przeciwdziałających zjawisku przemocy w rodzinie

Zamawiający:

Regionalny Ośrodek
Polityki Społecznej
w
Lublinie

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie
Diamantowa 2
20-447 Lublin
rops@lubelskie.pl

Wykonawca:

Grupa BST Sp. z o. o.
ul. Mieczyków 12,
40-748 Katowice
biuro@grupabst.pl

Projekt Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Lublinie realizowany w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020 finansowany ze środków Województwa Lubelskiego

Spis treści

Spis treści	2
Wprowadzenie	3
Metodologia badania	4
Cele badania	4
Główny cel badania	4
Cele szczegółowe badania	4
Pytania badawcze	5
Metody/techniki badawcze wraz z doбором próby	6
Analiza danych zastanych (Desk research)	6
Wywiad bezpośredni z użyciem urządzeń mobilnych (CAPI)	6
Skala zjawiska przemocy w rodzinie	8
Charakterystyka osób doznających przemocy z uwzględnieniem rodzaju	11
Charakterystyka osób doświadczających przemocy w rodzinie	14
Charakterystyka sprawców przemocy w rodzinie	17
Charakterystyka osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych	19
Działalność ośrodków interwencji kryzysowej	23
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	25
Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	35
Procedura „Niebieskiej Karty”	38
Wnioski i rekomendacje	42
Spis tabel	46
Spis rysunków	49
Bibliografia	50
Źródła internetowe:	50
Załączniki (narzędzie badawcze)	51
Kwestionariusz wywiadu CAPI	51

Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi diagnozę skali przemocy w rodzinie, charakterystykę osób doznających przemocy i osób stosujących przemoc w rodzinie oraz rodzaje działań instytucjonalnych przeciwdziałających zjawisku przemocy w rodzinie.

Aby zrealizować cel główny badania posłużono się dwiema technikami badawczymi: analizą danych zastanych (Desk Research) oraz wywiadem bezpośrednim z użyciem urządzeń mobilnych CAPI.

W ramach analizy danych zastanych pozyskano dane na temat zjawiska przemocy w rodzinie z Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie, Prokuratury Okręgowej w Lublinie, z sądów rejonowych w województwie lubelskim, a także Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego. Posłużono się także informacjami zawartymi w raportach z poprzednich lat o podobnej tematyce, dokumentach strategicznych (m.in.: Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020), a także danymi udostępnionymi przez Główny Urząd Statystyczny.

Przeprowadzono także badanie ilościowe CAPI wśród instytucji zajmujących się pomocą osobom, które doświadczają przemocy w rodzinie. W zaprezentowanym dokumencie w pierwszej kolejności dokonano diagnozy skali zjawiska przemocy w rodzinie w województwie lubelskim w latach 2016-2018. Przedstawiono szczegółową charakterystykę ofiar przemocy w rodzinie, sprawców przemocy oraz osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych. Ukazano także, w jaki sposób przeciwdziała się przemocy w rodzinie w województwie lubelskim. Dokonano również przeglądu działalności interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zaprezentowano liczbę sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” na przestrzeni wskazanego okresu. Uzyskane dane porównano do analogicznych danych z poprzednich badań społecznych dotyczących tej samej tematyki. W podrozdziale *Skala zjawiska przemocy w rodzinie* dokonano wprowadzenia teoretycznego, zamieszczono definicję przemocy w rodzinie.

Systematyczne monitorowanie zjawiska przemocy w rodzinie jest istotne, gdyż zagadnienie to stanowi bardzo ważny problem społeczny, ponieważ narusza podstawową strukturę społeczną, jaką jest rodzina. Dlatego też prezentowany dokument zawiera również rekomendacje w zakresie dalszych działań zmierzających do ograniczania problemu przemocy w rodzinie w województwie lubelskim.

Metodologia badania

Cele badania

Główny cel badania

Celem badania społecznego jest zdiagnozowanie skali problemu przemocy w rodzinie, dokonanie charakterystyki osób doznających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemoc w rodzinie, a także określenie rodzajów działań podejmowanych przez podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W szczególności badanie dotyczy realizacji zadań ustawowych z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej z terenu województwa lubelskiego i obejmuje dane za lata 2016-2018. Badanie dało możliwość przeprowadzenia analizy porównawczej sytuacji w województwie lubelskim, z badaniami prowadzonymi w tym zakresie w poprzednich latach. Ponadto, na podstawie wyników przeprowadzonego badania sformułowano rekomendacje dla działań na szczeblu wojewódzkim.

Cele szczegółowe badania

Cele szczegółowe dotyczą danych za okres 2016–2018 i koncentrują się wokół:

1. Ustalenia skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie województwa lubelskiego (z uwzględnieniem: liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej ogółem i z powodu przemocy, danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie, prokuratury, sądów, liczby osób, które korzystają z pomocy OIK),
2. Wskazania rodzajów przemocy w rodzinie występujących najczęściej (tj. fizyczna, psychiczna, seksualna, ekonomiczna, z uwzględnieniem: liczby osób doznających poszczególnych form przemocy z podziałem na wiek, płeć, wykształcenie, status zawodowy (osoby pracujące/bezrobotne)),
3. Charakterystyki osób doświadczających przemocy w rodzinie z uwzględnieniem: liczby osób, płci, wieku, wykształcenia, statusu zawodowego (osoby pracujące/bezrobotne), problemów współwystępujących (alkoholizm, narkomania, niepełnosprawność itp.),
4. Charakterystyki osób stosujących przemoc w rodzinie z uwzględnieniem: liczby osób, płci, wieku, wykształcenia, statusu zawodowego (osoby pracujące/bezrobotne), problemów współwystępujących (alkoholizm, narkomania, niepełnosprawność itp.),
5. Charakterystyki osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych i programów psychologiczno-terapeutycznych z uwzględnieniem: liczby osób, płci, wieku, wykształcenia, statusu zawodowego (osoby pracujące/bezrobotne), problemów współwystępujących (alkoholizm, narkomania, niepełnosprawność itp.),
6. Oferty podmiotów realizujących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym: rodzaju oferowanego wsparcia, tj. realizacji zadań własnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, wynikających z przepisów ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018 r. poz.1508 z późn.zm.) oraz z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz.1390, t.j.)
7. Liczby gminnych/powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
8. Liczby powołanych zespołów interdyscyplinarnych, działających w gminach,
9. Zakresu działań zespołów interdyscyplinarnych,
10. Zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia,
11. Prowadzenia poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (rodzaj poradnictwa, np. psychologiczne, prawne, dotyczące przemocy wobec dzieci, osób starszych itp.),

12. Prowadzenia interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym stosowania procedury „Niebieskie Karty” (w tym: ustalenia liczby procedur Niebieska Karta z podziałem na podmioty wszczynające),
13. Działań na rzecz zwiększenia efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie (np. działania edukacyjne społeczności lokalnej, szkolenia dla służb i zespołów interdyscyplinarnych, tworzenie infrastruktury (ośrodki interwencji kryzysowej, ośrodki wsparcia, punkty konsultacyjne itp.), tworzenie grup wsparcia, prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych i programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie itp.)
14. Form udzielanej pomocy (interwencja kryzysowa, pomoc w uzyskaniu mieszkania, działania terapeutyczne, programy ochrony ofiar itp., z uwzględnieniem liczby osób, liczby świadczeń, charakterystyki osób, którym udzielono pomocy: kobiety, dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne itp.),

Pytania badawcze

Na podstawie celów szczegółowych sformułowano czternaście pytań badawczych i podzielono je na obszary badawcze.

Tabela 1. Pytania badawcze w podziale na obszary badawcze

Obszar badawczy	Pytania badawcze
Skala zjawiska przemocy w rodzinie	1. Jaka jest skala zjawiska przemocy w rodzinie w województwie lubelskim? 2. Który rodzaj przemocy w rodzinie w województwie lubelskim występuje najczęściej?
Charakterystyka ofiar i sprawców przemocy w rodzinie	3. Jakie są cechy charakterystyczne osób doświadczonych przemocą w rodzinie? 4. Jakie są cechy charakterystyczne osób stosujących przemoc w rodzinie? 5. Jakie są cechy charakterystyczne osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych i programach psychologiczno-terapeutycznych?
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	6. Jaka jest oferta podmiotów realizujących pomoc w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie? 7. Jaka jest liczba gminnych/powiatowych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie? 8. Jakie rodzaje poradnictwa w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie prowadzone są w województwie lubelskim? 9. Czy w województwie lubelskim zapewniona jest wystarczająca ilość miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie? 10. Jakie działania podejmowane są na rzecz zwiększenia efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie? 11. Jakie formy pomocy udzielane są osobom doświadczającym przemocy w rodzinie?
Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	12. Ile jest powołanych w gminach interdyscyplinarnych zespołów? 13. Jakie działania realizowane są przez interdyscyplinarne zespoły?
Procedura „Niebieskie Karty”	14. Jak często w województwie wszczynana jest procedura „Niebieskie Karty”?

Metody/techniki badawcze wraz z doborem próby

Analiza danych zastanych (Desk research)

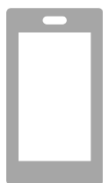
Analiza danych zastanych (z ang. *desk research*) to metoda polegająca na analizie dostępnych danych i dokumentów (m.in. dokumentów projektowych, prawnych, publikacji, danych statystycznych). Analiza stanowi bazę związaną z realizacją dalszych części badania. Badanie dokumentów służyć może ustaleniu faktycznego stanu rzeczy, jak również stworzeniu prognozy na przyszłość.¹

W ramach badania analizie poddano dane statystyczne, dokumenty strategiczne, raporty z badań itp. dotyczące realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, administracji publicznej, samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, Komendę Wojewódzką Policji w Lublinie, prokuraturę, sąd. Ponadto przedstawiono dane statystyczne od instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wykorzystano następujące dokumenty oraz dane:

1. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.
2. Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017.
3. Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018.
4. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI KRAJOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2014-2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r., Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, wrzesień 2018 r.
5. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.
6. Dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie.
7. Dane Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego.
8. Dane Prokuratury Okręgowej w Lublinie.
9. Dane Sądów Okręgowych.

Wywiad bezpośredni z użyciem urządzeń mobilnych (CAPI)

CAPI (z ang. *Computer-Assisted Personal Interview*) to bezpośredni indywidualny wywiad z użyciem urządzeń mobilnych, takich jak na przykład laptop, palmtop czy też tablet. Urządzenia te wspomagają ankietera w zapisywaniu odpowiedzi podczas prowadzenia wywiadu.²

Badanie przeprowadzono z przedstawicielami poniższych instytucji działających na terenie województwa lubelskiego:

- 1 specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 7 ośrodków interwencji kryzysowej,

---

¹ Na podstawie: M. Makowska: *Analiza danych zastanych*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2014.

² Na podstawie: R. Boguszewski, N. Hipsz: *Od kwestionariusza papierowego do wspomaganego komputerowo. Analiza porównawcza technik CAPI i PAP*, Przegląd Socjologiczny, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2012.

- 185 ośrodków pomocy społecznej,
- 3 powiatowe centra pomocy rodzinie.

Poniżej zaprezentowano rozkład próby badawczej ze względu na lokalizację jednostki, która brała udział w badaniu. Wśród ośrodków pomocy społecznej największa ich liczba, która udzieliła odpowiedzi na pytania ankietowe, mieści się w powiecie lubelskim (19 podmiotów) oraz powiecie bialskim (14 podmiotów). Ośrodki interwencji kryzysowej biorące udział w badaniu zlokalizowane były w powiecie biłgorajskim, kraśnickim, łukowskim, mieście Zamość, powiecie świdnickim, tomaszowskim, zamojskim. Powiatowe centra pomocy rodzinie pochodziły z powiatu bialskiego, parczewskiego oraz ryckiego. W badaniu brał udział 1 specjalistyczny ośrodek wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie z powiatu tomaszowskiego.

Tabela 2. Rozkład próby badawczej ze względu na lokalizację jednostki

Wyszczególnienie	ośrodki pomocy społecznej	Ośrodki interwencji kryzysowej	Powiatowe centra pomocy rodzinie	Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Suma
Powiat bialski	14		1		15
Powiat biłgorajski	12	1			13
Powiat chełmski	13				13
Powiat hrubieszowski	7				7
Powiat janowski	7				7
Powiat krasnostawski	7				7
Powiat kraśnicki	8	1			9
Powiat lubartowski	12				12
Powiat lubelski	19				19
Powiat łęczyński	4				4
Powiat łukowski	9	1			10
Powiat m.Biała Podlaska	1				1
Powiat m.Lublin	2				2
Powiat m.Zamość	0	1			1
Powiat opolski	7				7
Powiat parczewski	6		1		7
Powiat puławski	9				9
Powiat radzyński	7				7
Powiat rycki	4		1		5
Powiat świdnicki	5	1			6
Powiat tomaszowski	11	1		1	14
Powiat włodawski	8				8
Powiat zamojski	13	1			14
Suma końcowa	185	7	3	1	197

Skala zjawiska przemocy w rodzinie

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez przemoc w rodzinie rozumie się jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Analizie poddano skalę zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2012 – 2015 oraz w latach 2016-2018 w województwie lubelskim według danych z następujących instytucji:

- ⇒ Ośrodków Pomocy Społecznej,
- ⇒ Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie,
- ⇒ Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie,
- ⇒ Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie,
- ⇒ Prokuratury Okręgowej w Lublinie i Sądu Okręgowego w Lublinie.

Dane z lat 2012-2015 ukazują, że osoby doświadczające przemocy w rodzinie w województwie lubelskim najczęściej korzystają z pomocy ośrodków pomocy społecznej. W przypadku Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie obserwuje się na przestrzeni zaprezentowanych lat spadek liczby osób korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie.

Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z uwzględnieniem powodu, jakim jest przemoc w rodzinie. W przypadku liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej ogółem zaobserwowano spadek ich liczby na przestrzeni lat. W roku 2018 było o 8 544 rodzin mniej niż w roku 2016. Jednak w odniesieniu do liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie odnotowano wzrost. W roku 2018 było ich o 598 więcej niż w roku 2016. Porównując te dane do lat 2012-2015 należy zauważyć, że liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej maleje, natomiast wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie.

Tabela 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej OGÓŁEM	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu PRZEMOCY W RODZINIE
2016	60 974 [N=176]	2 220 [N=137]
2017	55 793 [N=175]	2 319 [N=132]
2018	52 430 [N=176]	2 818 [N=129]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Zaprezentowano także pozyskane ze Specjalistycznego Ośrodka Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie. liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej we wskazanym czasie malała. Najwięcej rodzin odnotowano w roku 2016 (28), natomiast w roku 2018 było ich o 6 mniej.

Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie

Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej OGÓŁEM	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu PRZEMOCY W RODZINIE
2016	29	28
2017	19	19
2018	22	22

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

W przypadku danych udostępnionych przez powiatowe centra pomocy rodzinie oraz ośrodki interwencji kryzysowej, zauważyć można, że w powiatowych centrach pomocy rodzinie maleje liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ogółem oraz z powodu przemocy w rodzinie. Natomiast w ośrodkach interwencji kryzysowej widoczna jest odwrotna tendencja. Wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w PCPR oraz OIK

Wyszczególnienie	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej OGÓŁEM		Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu PRZEMOCY W RODZINIE	
	PCPR [N=2]	OIK [N=3]	PCPR [N=2]	OIK [N=3]
2016	2 702	528	49	140
2017	324	611	47	131
2018	899	606	40	158

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Z danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie wynika, że w województwie lubelskim wzrasta liczba osób dotkniętych przemocą. W roku 2012 było ich 4260, natomiast w roku 2015 – 7022, co stanowi wzrost o niemalże 40% na przestrzeni zaprezentowanych lat. Dane z lat 2016-2018 dotyczące liczby osób, co do których istnieje podejrzenie, że zostały dotknięte przemocą w rodzinie również ukazują tendencję wzrostową w tym obszarze. Każdego roku zwiększa się liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie. W roku 2018 odnotowano 8 814 osób pokrzywdzonych, co stanowi wzrost o 26% w stosunku do roku 2016. Zjawisko dotyczy w głównej mierze kobiet.

Tabela 6. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w latach 2016-2018

Rok	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy, w tym:			
	Kobiety	Mężczyźni	Dzieci	ogółem
2016	4 754	837	956	6 547
2017	5 396	941	856	7 193
2018	6 452	1 168	1 194	8 814

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Analizując dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie dotyczące sprawców przemocy w rodzinie, zauważyć można, że są nimi w głównej mierze mężczyźni. Stanowią oni ponad 75% osób w stosunku do ogólnej liczby podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie. Należy także zwrócić uwagę, że przemocy w rodzinie towarzyszy problem spożywania alkoholu. Tabela prezentuje szczegółowe dane w tym zakresie.

Tabela 7. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w latach 2016-2018

Rok	kobiety		Mężczyźni		Dzieci		Łącznie	
	ogółem	Pod wpływem alkoholu	ogółem	Pod wpływem alkoholu	ogółem	Pod wpływem alkoholu	ogółem	Pod wpływem alkoholu
2016	341	94	4 783	3 061	18	3	6 547	3 158
2017	464	126	5 558	3 583	14	1	7 193	3 710
2018	603	172	6 680	4 216	20	1	8 814	4 389

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Udostępnione przez Prokuraturę Okręgową w Lublinie oraz Sąd Okręgowy w Lublinie informacje na temat liczby spraw dotyczących przemocy w rodzinie oraz liczby spraw zakończonych aktami oskarżenia wskazują, że liczba ta stale wzrasta. W latach 2012-2013 odnotowano liczbę 6 658 zarejestrowanych spraw, 2 374 zakończyło się aktami oskarżenia. Natomiast w latach 2014-2015 liczba ta była niemalże dwa razy większa. Zarejestrowano 11 363 spraw dotyczących stosowania przemocy w rodzinie, 4 086 zakończyło się aktami oskarżenia.³

Dane Prokuratury Okręgowej w Lublinie z lat 2016-2018 ukazują spadek liczby spraw dotyczących przemocy w rodzinie oraz liczby spraw zakończonych aktami oskarżenia w stosunku do lat 2012-2015. Zauważalny jest jednak wzrost liczby spraw, które kończą się aktami oskarżenia wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Tabela 8. Liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie i liczba spraw zakończonych aktami oskarżenia

Rok	Liczba zarejestrowanych spraw dotyczących przemocy w rodzinie	Liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych aktami oskarżenia
2016	2 341	768
2017	2 643	852
2018	2 760	968

Źródło: dane Prokuratury Okręgowej w Lublinie

Przedstawiono także dane z sądów rejonowych w województwie lubelskim, które dotyczą liczby spraw, z tytułu przemocy w rodzinie, w tym liczby spraw zakończonych wyrokiem skazującym oraz spraw, w których orzeczono eksmisję sprawcy. Obserwuje się wzrost liczby spraw, które wpłynęły z tytułu przemocy w rodzinie. Zdecydowana większość z nich kończy się wyrokiem skazującym. Od roku 2010 obserwuje się spadek liczby spraw, które wpłynęły z tytułu przemocy w rodzinie. W roku 2010-2011 było ich 2 885, a w latach 2014-2015 już 2 534. Zwiększa się natomiast liczba spraw zakończonych wyrokiem skazującym.

Tabela 9. Liczba spraw, z tytułu przemocy w rodzinie, w tym liczba spraw zakończonych wyrokiem skazującym oraz spraw, w których orzeczono eksmisję sprawcy

Rok	Liczba spraw, które wpłynęły z tytułu przemocy w rodzinie	Liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie zakończonych wyrokiem skazującym	Liczba spraw, w których orzeczono eksmisję z lokalu mieszkalnego sprawcy przemocy
2016	952	722	22
2017	948	696	20
2018	970	730	20

Źródło: dane z sądów rejonowych w województwie lubelskim⁴

³ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

⁴ Opracowano na podstawie danych udostępnionych z: Sądu Rejonowego w Łukowie, Sądu Rejonowego Lublin Zachód w Lublinie, Sądu Rejonowego w Opolu Lubelskim, Sądu Rejonowego w Kraśniku, Sądu Rejonowego w Radzyniu Podlaskim, Sądu Rejonowego w Puławach, Sądu Rejonowego w Chełmie, Sądu Rejonowego Lublin Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku.

Charakterystyka osób doznających przemocy z uwzględnieniem rodzaju

Z analizy danych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie, Specjalistycznych Ośrodkach Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie z lat 2012-2015 dotyczących rodzajów przemocy w rodzinie występujących najczęściej wynika, że osoby pokrzywdzone najczęściej doświadczają przemocy psychicznej oraz fizycznej, następnie ekonomicznej. Najrzadziej występuje przemoc na tle seksualnym.⁵

Tabela prezentuje dane dotyczące liczby osób doświadczających poszczególnych rodzajów przemocy w podziale na płeć według ośrodków pomocy społecznej. Tendencje zaobserwowane w latach 2016-2018, pokrywają się z prawidłowościami dotyczącymi najczęstszych rodzajów stosowanej przemocy w rodzinie z lat poprzednich. Najczęściej stosowana jest przemoc psychiczna i fizyczna, a najrzadziej seksualna oraz cyberprzemoc. Kobiety zdecydowanie częściej niż mężczyźni doświadczają przemocy. Dane ukazują także, że w województwie lubelskim w latach 2016-2018 wzrosła liczba osób doznających przemocy w rodzinie.

Tabela 10. Liczba osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich płeć w latach 2016-2018 [N=185]⁶

Rodzaj przemocy	2016		2017		2018	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Fizyczna	2931	423	2927	450	3092	557
Psychiczna	3974	660	3924	759	4250	914
Seksualna	95	1	90	1	97	1
Ekonomiczna	595	138	681	52	577	64
Zaniedbanie	155	31	184	24	75	18
Cyberprzemoc	1	1	1	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Dane ośrodków pomocy społecznej informują, że przemocy psychicznej oraz fizycznej najczęściej doświadczają osoby w wieku 36 – 60 lat. Na przestrzeni zaprezentowanego okresu czasu widoczny jest także wzrost liczby osób poniżej 18 roku życia, które doświadczają zaniedbania lub przemocy seksualnej. W roku 2018 spadła natomiast liczba osób powyżej 60 roku życia, które doznały zaniedbania.

Tabela 11. Liczba osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wiek w latach 2016-2018 [N=185]⁷

Rodzaj przemocy	2016					2017					2018				
	>18 lat	18-25 lat	26-35 lat	36-60 lat	<60 lat	>18 lat	18-25 lat	26-35 lat	36-60 lat	<60 lat	>18 lat	18-25 lat	26-35 lat	36-60 lat	<60 lat
Fizyczna	332	161	429	946	471	409	170	418	985	497	521	192	501	1057	582
Psychiczna	798	196	534	1308	617	963	235	523	1486	657	1024	256	698	1566	780
Seksualna	4	1	9	23	6	6	2	20	85	10	9	3	10	26	9
Ekonomiczna	54	32	113	186	58	115	65	101	158	77	82	30	67	142	121
Zaniedbanie	152	11	14	104	76	165	30	13	50	84	179	24	12	32	11
Cyberprzemoc	1	0	1	0	0	8	0	0	7	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Biorąc pod uwagę wykształcenie, należy zauważyć, że osoby, które doświadczają przemocy najczęściej legitymują się wykształceniem zawodowym oraz średnim, a także podstawowym/niepełnym podstawowym. Natomiast rzadziej przemocy doznają osoby z wykształceniem policealnym oraz wyższym.

⁵ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

⁶ Zaprezentowane dane zakładają, że jedna osoba mogła doświadczyć więcej niż jednego rodzaju przemocy.

⁷ Zaprezentowane dane zakładają, że jedna osoba mogła doświadczyć więcej niż jednego rodzaju przemocy.

Tabela 12. Liczba osób doświadczających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018 [N=185]⁸

Rodzaj przemocy	2016						2017						2018					
	Podstawowe/niepelne podstawowe	Gimnazjalne	Zawodowe	Średnie	Policealne	Wyższe	Podstawowe/niepelne podstawowe	Gimnazjalne	Zawodowe	Średnie	Policealne	Wyższe	Podstawowe/niepelne podstawowe	Gimnazjalne	Zawodowe	Średnie	Policealne	Wyższe
Fizyczna	341	77	462	290	15	52	296	120	571	277	23	70	417	127	536	363	27	114
Psychiczna	488	115	616	408	39	107	599	136	772	374	38	116	484	148	649	448	33	145
Seksualna	6	0	8	11	0	2	3	1	4	7	0	2	10	2	31	8	1	3
Ekonomiczna	28	9	80	50	5	12	51	16	45	43	18	18	50	12	43	23	2	6
Zaniedbanie	61	16	40	46	3	32	64	36	46	31	6	12	33	11	24	14	1	4
Cyberprzemoc	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Dane ośrodków pomocy społecznej ukazują, że niezależnie od statusu zawodowego, zjawisko przemocy w rodzinie dotyczy zarówno osób bezrobotnych jak i pracujących. Co więcej, na przestrzeni wskazanych lat zauważyć można wzrost liczby osób pracujących, które doświadczają przemocy. W 2018 roku było o 134 osoby pracujące więcej, które doświadczyły przemocy w rodzinie. Problem wzrostu liczby osób doświadczających przemocy dotyczy również emerytów/rencistów oraz osób uczących się.

Tabela 13. Liczba osób doświadczających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018 [N=185]⁹

Rodzaj przemocy	2016				2017				2018			
	Pracujący/a	Bezrobotny/a	Emeryt/Rencista	Osoby uczące się	Pracujący/a	Bezrobotny/a	Emeryt/Rencista	Osoby uczące się	Pracujący/a	Bezrobotny/a	Emeryt/Rencista	Osoby uczące się
Fizyczna	798	711	433	180	862	711	484	217	932	706	516	252
Psychiczna	1207	892	637	497	1308	892	660	619	1521	1014	723	701
Seksualna	20	13	4	2	12	13	12	1	18	37	10	6
Ekonomiczna	117	219	44	18	74	219	51	69	52	149	52	18
Zaniedbanie	50	58	31	88	23	58	41	263	37	40	43	232
Cyberprzemoc	1	0	2	0	0	0	0	0	2	6	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Odnutowane przez Komendę Wojewódzką Policji w Lublinie przypadki stosowania poszczególnych rodzajów przemocy informują, że poszkodowani najczęściej doświadczają przemocy psychicznej. Na przestrzeni wskazanego okresu liczba osób doświadczających tego rodzaju przemocy wzrosła o 28%. Drugim najczęściej spotykanym rodzajem jest przemoc fizyczna, która również gwałtownie wzrosła we wskazanym czasie.

⁸ Zaprezentowane dane zakładają, że jedna osoba mogła doświadczyć więcej niż jednego rodzaju przemocy.

⁹ Zaprezentowane dane zakładają, że jedna osoba mogła doświadczyć więcej niż jednego rodzaju przemocy.

Tabela 14. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w latach 2016-2018

rok	Rodzaj stosowanej przemocy				
	fizyczna	psychiczna	seksualna	ekonomiczna	inny rodzaj przemocy
2016	3 853	4 952	62	175	1 635
2017	4 416	5 732	82	182	1 548
2018	5 247	6 904	96	275	1 625

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Charakterystyka osób doświadczających przemocy w rodzinie

Dane Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie z lat 2012-2015 wskazują, że wśród osób, które doznają przemocy w rodzinie dominują przede wszystkim kobiety. Według danych Ośrodków Pomocy Społecznej w województwie lubelskim aż 87%-90% osób doświadczających przemocy w zaprezentowanym czasie stanowiły kobiety. W przypadku Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie odsetek ten był większy i wynosił od 91% do 94%.¹⁰

Biorąc pod uwagę wiek, najczęściej przemocy doświadczają osoby w wieku od 36 do 60 lat oraz od 18 do 35 lat. W latach 2012-2015 obserwowany jest wzrost liczby dzieci, które padły ofiarą przemocy w rodzinie. Odnotowano zwiększającą się liczbę dzieci do 13 roku życia, umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Według danych Ośrodków Pomocy Społecznej w roku 2012 było ich 11, a w 2015 – 16. Jednak największa ich liczba została odnotowana w Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie. W wymienionych latach było ich 99 osób względem 27 przypadków umieszczenia dzieci w wieku 13-18 lat w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Dane z lat 2016-2018 pozyskane z ośrodków pomocy społecznej ukazują, że dzieci najczęściej umieszczane są w rodzinach zastępczych. We wskazanym okresie czasu w rodzinach zastępczych umieszczono ogółem 74 dzieci, a w placówkach opiekuńczo-wychowawczych 54. Najczęściej problem ten dotyczy dzieci poniżej 13 roku życia.

Tabela 15. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych w latach 2016-2018 według danych ośrodków pomocy społecznej [N=185]

		2016	2017	2018
placówki opiekuńczo-wychowawcze	>13 lat	12	10	23
	13- 18 lat	1	3	5
rodziny zastępcze	>13 lat	13	20	14
	13- 18 lat	14	6	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Zarówno dane z Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie z lat 2012-2015 ukazują, że wśród osób doznających przemocy w rodzinie dominują przede wszystkim osoby z wykształceniem średnim, zawodowym oraz podstawowym (także niepełnym podstawowym). Jeżeli chodzi o miejsce zamieszkania, to we wskazanym czasie byli to w przeważającej mierze mieszkańcy wsi. Biorąc pod uwagę aktywność zawodową, to dostępne dane w tym zakresie różnią się. Trudno jednoznacznie stwierdzić tendencje dotyczące statusu zawodowego osób doznających przemocy w rodzinie, gdyż doświadczają jej w równej mierze osoby pracujące jak i bezrobotne.¹¹ Najczęstszym problemem, który współtowarzyszy przemocy w rodzinie jest alkoholizm oraz ubóstwo.¹²

W następnej kolejności przedstawiono dane uzyskane z badania CAPI. Analizie poddano informacje uzyskane z ośrodków pomocy społecznej.

Na przestrzeni wskazanego okresu czasu obserwuje się przyrost liczby osób doświadczających przemocy w rodzinie. Również w odniesieniu do poprzednich lat zauważyć można wzrost liczby osób doznających przemocy. W zdecydowanej mierze problem przemocy w rodzinie dotyczy kobiet, które doświadczają jej dużo częściej niż mężczyźni. W roku 2018 odnotowano 4 999 więcej kobiet niż mężczyzn, które doświadczyły przemocy. Zauważyć również należy, że wzrost liczby kobiet jest większy od wzrostu liczby mężczyzn którzy doświadczają przemocy. W 2018 roku było o 1 244 więcej kobiet doświadczających

¹⁰ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

¹¹ Ibidem.

¹² Ibidem.

przemocy w stosunku do 2016 roku. Natomiast wśród mężczyzn we wskazanym czasie odnotowano wzrost liczby o 386 osób.

Tabela 16. Liczba osób ze względu na płeć wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Kobiety	5 245	5 748	6 489
Mężczyźni	1 104	1 304	1 490

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

We wskazanym czasie odnotowano także wzrost liczby dzieci, osób powyżej 65 roku życia oraz osób z niepełnosprawnościami, które doznały przemocy w rodzinie. W przypadku dzieci wzrost liczby w roku 2018 wyniósł 773 w stosunku do roku 2016. W odniesieniu do osób powyżej 65 roku życia liczba ta wyniosła 227 osób więcej, a osób z niepełnosprawnościami, które doznały przemocy w rodzinie było o 76 więcej w 2018 roku niż w 2016.

Tabela 17. Liczba osób ze względu na grupę wiekową wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Dzieci	1 535	1 911	2 308
Osoby powyżej 65 r.ż.	720	810	947
Osoby z niepełnosprawnościami	557	659	633

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Kolejne dane również wskazują na wzrost liczby osób poniżej 18 roku życia, które doświadczyły przemocy. Jedynie w przypadku osób w przedziale wiekowym 36-60 lat oraz powyżej 60 roku życia zaobserwować można, że liczba osób w 2018 roku była niższa w stosunku do roku poprzedniego, kolejno o 28 i 32 osoby. Dane ukazują także, że problem przemocy w rodzinie dotyczy przede wszystkim osób poniżej 18 roku życia oraz osób w przedziale wiekowym 36-60 lat.

Tabela 18. Liczba osób ze względu na wiek wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Poniżej 18 lat	1 627	1 809	2 168
18-25 lat	290	313	338
26-35 lat	770	766	934
36-60 lat	1 643	1 913	1 885
Powyżej 60 lat	593	703	671

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Następna tabela potwierdza dane z poprzednich lat dotyczące wykształcenia osób doznających przemocy w rodzinie. Osoby te w głównej mierze legitymują się wykształceniem zawodowym, podstawowym/niepełnym podstawowym oraz średnim. W województwie lubelskim najrządziej problem ten dotyka osób z wykształceniem policealnym oraz wyższym.

Tabela 19. Liczba osób ze względu na wykształcenie wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Podstawowe/niepełne podstawowe	603	686	618
Gimnazjalne	142	202	185
Zawodowe	882	928	922
Średnie	491	475	573
Policealne	52	68	78
Wyższe	135	145	163

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

We wszystkich wskazanych poniżej grupach odnotowuje się wzrost liczby osób doświadczających przemocy w rodzinie. Największa ich liczba to osoby pracujące (1 662 osoby w 2018 roku) oraz w następnej kolejności osoby bezrobotne (1 065 osób w 2018 roku). Najmniej osób, które doświadczą przemocy w rodzinie zakwalifikowano do grupy osób uczących się.

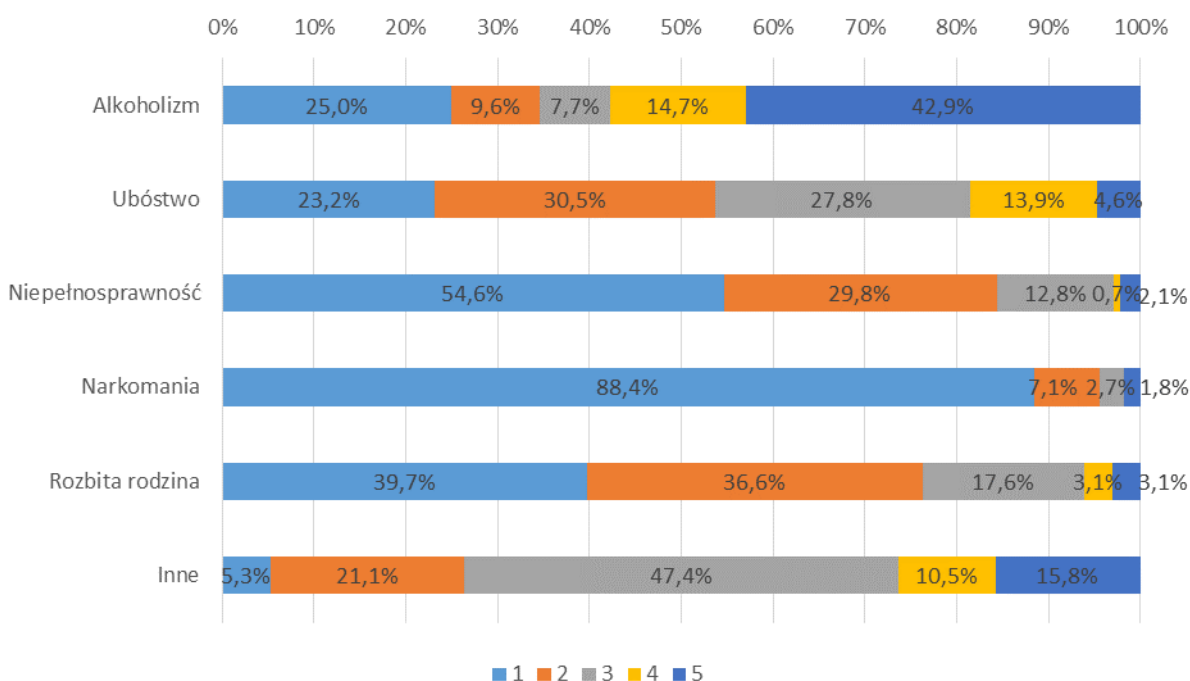
Tabela 20. Liczba osób ze względu na status zawodowy wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Pracujący/a	1 257	1 457	1 662
Bezrobotny/a	967	932	1 065
Emeryt/Rencista	703	724	789
Osoby uczące się	525	608	658

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Badani określali częstotliwość problemów współwystępujących wśród osób doświadczających przemocy w rodzinie. Oceny dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało bardzo małą częstotliwość występowania danego problemu, a 5 – bardzo dużą częstotliwość. Najczęstszym problemem, wskazanym przez ośrodki pomocy społecznej, który współwystępuje wśród osób doświadczających przemocy w rodzinie jest alkoholizm, średnią oceną, jaką uzyskał ten problem to 3,41. W następnej kolejności najczęściej wskazywanym problemem okazało się ubóstwo (średnia ocena to: 2,46).

Rysunek 1. Problemy współwystępują wśród osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Charakterystyka sprawców przemocy w rodzinie

Zgromadzone na podstawie badania Ośrodków Pomocy Społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie w latach 2012-2015 dane ukazują, że głównymi sprawcami przemocy w rodzinie są osoby w wieku od 36 do 60 lat. Natomiast najrzadziej są to osoby w wieku poniżej 18 lat oraz powyżej 60 roku życia.

Dane dotyczące płci sprawców ukazują odwrotne tendencje jak w przypadku osób doświadczających przemocy w rodzinie. Zdecydowanie można stwierdzić, że głównymi sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni.¹³

Sprawcy przemocy w rodzinie w latach 2012-2015 to przede wszystkim osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym lub podstawowym. Najmniejszy odsetek w tej grupie stanowią osoby z wykształceniem wyższym lub policealnym. Jeżeli chodzi o aktywności zawodową sprawców przemocy, to dane ośrodków pomocy społecznej oraz Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie ukazują tendencję wzrostu osób aktywnych zawodowo wśród omawianej grupy. Problemem, który najczęściej współtowarzyszył sprawcom przemocy w rodzinie był przede wszystkim alkoholizm.¹⁴

Poniższe dane pozyskano z ośrodków pomocy społecznej, dotyczą one lat 2016-2018. Dane ukazują, że w województwie lubelskim obserwuje się podobne tendencje dotyczące sprawców przemocy, co w latach poprzednich. Biorąc pod uwagę płeć sprawców przemocy, zauważyć można, że są nimi przede wszystkim mężczyźni. Kobiety zdecydowanie rzadziej stosują przemoc w rodzinie.

Tabela 21. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich płeć w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Kobiety	451	574	632
Mężczyźni	4 581	4 865	5 591

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Kolejne dane ukazują, że sprawcami przemocy w rodzinie są przede wszystkim osoby w wieku 36-60 lat, a następnie osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat. Najrzadziej sprawców przemocy odnotowuje się wśród osób najmłodszych, czyli poniżej 18 roku życia.

Tabela 22. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich wiek w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Poniżej 18 lat	15	13	19
18-25 lat	203	171	251
26-35 lat	620	722	789
36-60 lat	1 583	1 753	1 860
Powyżej 60 lat	286	295	371

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Sprawcami przemocy w rodzinie są przede wszystkim osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym. W następnej kolejności przemoc stosują osoby z wykształceniem podstawowym/niepełnym podstawowym oraz średnim. Najrzadziej natomiast przemoc stosują osoby z wykształceniem policealnym oraz wyższym. Dane z lat 2016-2018 pokrywają się z tendencjami z lat poprzednich.

¹³ Ibidem.

¹⁴ Ibidem.

Tabela 23. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Podstawowe/niepełne podstawowe	384	472	491
Gimnazjalne	125	190	257
Zawodowe	958	926	975
Średnie	227	266	340
Policealne	14	39	38
Wyższe	49	56	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Również poniższe dane uwzględniające status zawodowy sprawców przemocy, pokrywają się z prawidłowościami zaobserwowanymi w poprzednich latach. Sprawcami przemocy są przede wszystkim osoby pracujące oraz bezrobotne, wzrasta również znacząco liczba osób pracujących stosujących przemoc w rodzinie. Najrzadziej sprawcami przemocy są osoby uczące się.

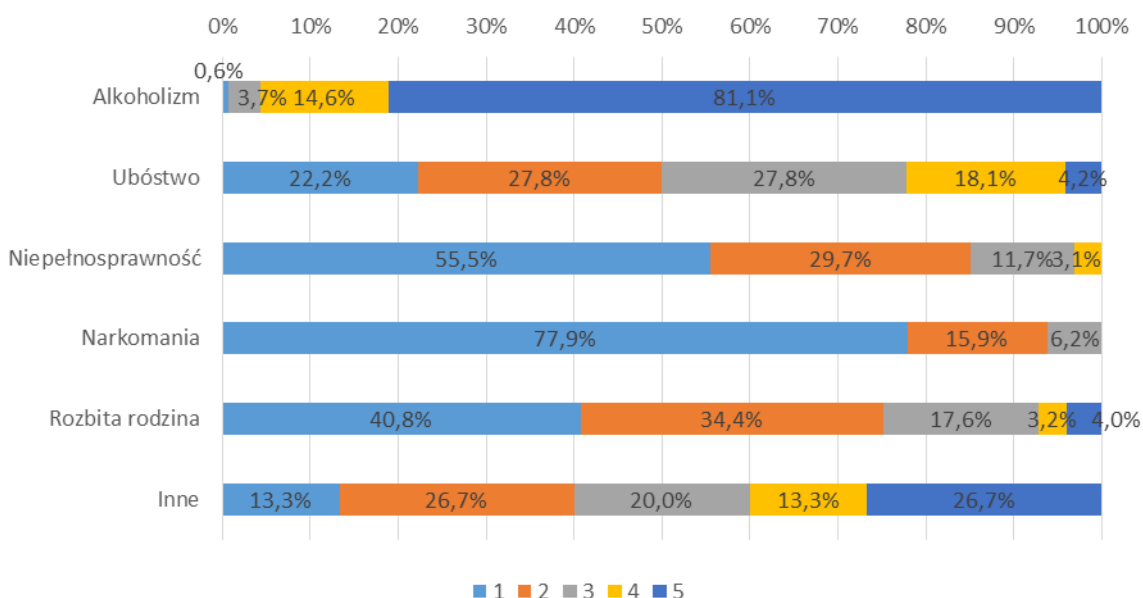
Tabela 24. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich status zawodowy w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Pracujący/a	1 224	1 347	1 430
Bezrobotny/a	1 109	1 107	1 198
Emeryt/Rencista	425	427	510
Osoby uczące się	13	17	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

W następnej kolejności ośrodki pomocy społecznej określały częstotliwość wskazanych problemów, które współwystępują wśród sprawców przemocy w rodzinie w latach 2016-2018. Oceny dokonywano w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczał bardzo małą częstotliwość występowania danego problemu, a 5 – bardzo dużą częstotliwość. Wyniki badań jednoznacznie wskazują, że głównym problemem sprawców przemocy jest alkoholizm. Średnia ocena, jaką uzyskał ten problem wynosiła 4,76, co świadczy o bardzo częstym występowaniu alkoholizmu wśród sprawców przemocy w rodzinie. Pozostałe problemy nie uzyskały tak wysokich not wśród badanych.

Rysunek 2. Problemy współwystępują wśród sprawców przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Charakterystyka osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych

Według danych ośrodków pomocy społecznej głównymi beneficjentami programów psychologiczno-terapeutycznych w latach 2014-2015 byli mężczyźni. Potwierdza to informacje dotyczące tego, że to właśnie mężczyźni są głównymi sprawcami przemocy w rodzinie. W latach 2014-2015 w województwie lubelskim w ośrodkach pomocy społecznej opracowano 6 programów psychologiczno-terapeutycznych, które były kontynuacją programów korekcyjno-edukacyjnych na poziomie powiatu. Ich uczestnikami byli wyłącznie mężczyźni.

Tabela 25. Liczba osób przystępujących i osób, które zakończyły udział w programach psychologiczno-terapeutycznych w latach 2014-2015 w ośrodkach pomocy społecznej

Rok	Liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób, które przystąpiły do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych		Liczba osób, które zakończyły udział w programach psychologiczno-terapeutycznych		Wskaźnik ukończenia udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
2014	4	0	33	0	20	-	61%
2015	2	0	23	0	17	-	74%

Źródło: Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

W przypadku programów terapeutycznych odnotowano liczbę 8 tego typu programów realizowanych wyłącznie dla kobiet przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2014-2015.

Tabela 26. Liczba osób przystępujących i osób, które zakończyły udział w programach terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2014-2015 w ośrodkach pomocy społecznej

Rok	Liczba edycji programów psychologiczno-terapeutycznych	Liczba osób, które przystąpiły do uczestnictwa w programach psychologiczno-terapeutycznych		Liczba osób, które zakończyły udział w programach psychologiczno-terapeutycznych		Wskaźnik ukończenia udziału w programach psychologiczno-terapeutycznych	
		Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
2014	4	63	0	62	0	98%	-
2015	4	20	0	6	0	30%	-

Źródło: Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Wśród uczestników programów w latach 2014-2015 dominowały osoby w wieku od 36 do 60 lat. Osoby te, legitymowały się przede wszystkim wykształceniem zawodowym lub podstawowym (w tym także osoby z wykształceniem podstawowym niepełnym). Większość z nich była aktywna zawodowo.

Dane z lat 2016-2018 świadczą o wzroście oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej ofercie programów dla osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie. Wśród uczestników wymienionych programów dominują mężczyźni oraz osoby legitymujące się wykształceniem zawodowym. Z programów korzystają najczęściej osoby pracujące oraz uczące się.

Tabela 27. Liczba programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej

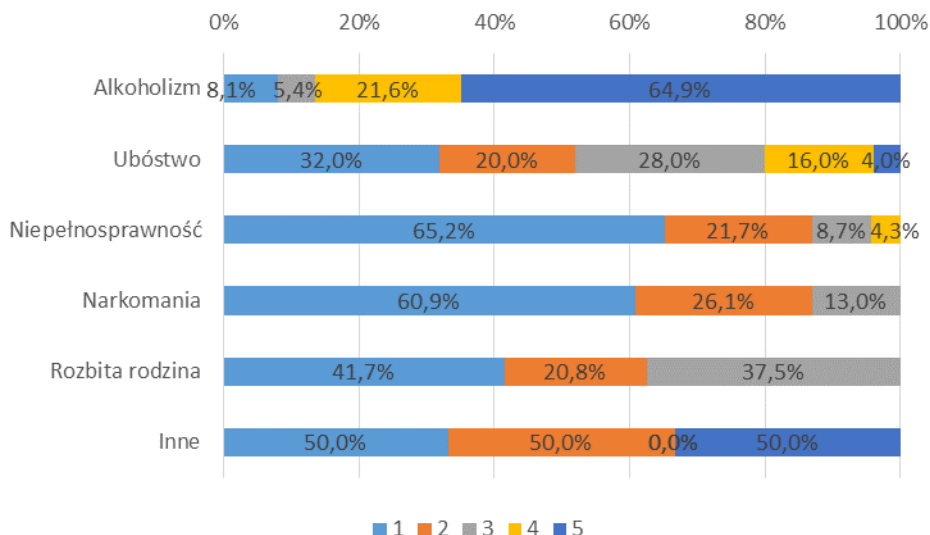
Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Program korekcyjno-edukacyjny (PK-E)	21 [N=19]	36 [N=20]	31 [N=18]
Program psychologiczno-terapeutyczny (PP-T)	7 [N=11]	4 [N=10]	11 [N=12]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Określono także problemy, które współwystępują wśród uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych. Przedstawiciele ośrodków pomocy społecznej oceny dokonywali w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo małą częstotliwość występowania danego

problemu, a 5 – bardzo dużą częstotliwość. Najczęściej występujący problem to alkoholizm, którego średnia ocena wyniosła 4,32. W następnej kolejności ankietowani zaznaczali, że jest to ubóstwo, które uzyskało średnią ocenę 2,40. Najniżej badani ocenili narkomanię oraz niepełnosprawność, które uzyskały taką samą średnią ocenę, wynoszącą 1,52.

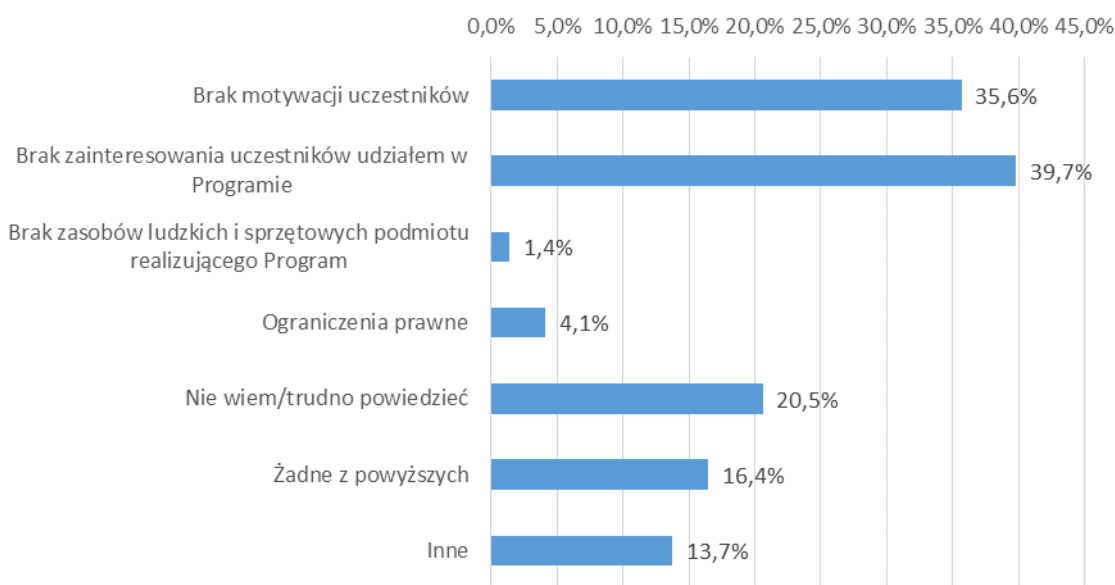
Rysunek 3. Problemy współwystępują wśród osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych w latach 2016-2018 [N=73]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Ośrodki pomocy społecznej wskazały również czynniki, które wpływają na nieukończenie przez uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych. Wyniki badań ukazują, że do tych czynników zaliczyć można do nich dwa główne powody: brak zainteresowania uczestników udziałem w programie (39,7%) oraz brak motywacji uczestników (35,6%). Badanych zapytano także o czynniki nieukończenia programów psychologiczno-terapeutycznych. Były one identyczne, jak w przypadku programów korekcyjno-edukacyjnych. 32,9% wskazało, że jest to brak motywacji, a 28,8%, że uczestnicy nie wykazują zainteresowania programami.

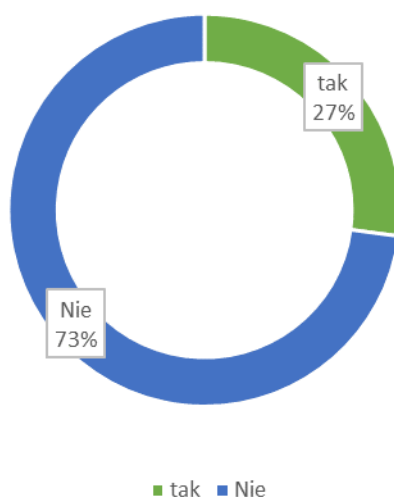
Rysunek 4. Czynniki, które wpłynęły na nieukończenie przez uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych [N=73]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Zapytano również przedstawicieli ośrodków pomocy społecznej, czy ich placówka monitoruje zachowania osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych w ciągu 3 lat od zakończenia udziału w programie. Zdecydowana większość (73%) udzieliła negatywnej odpowiedzi. Jedynie 27% badanych przyznała, że monitoruje losy beneficjentów.

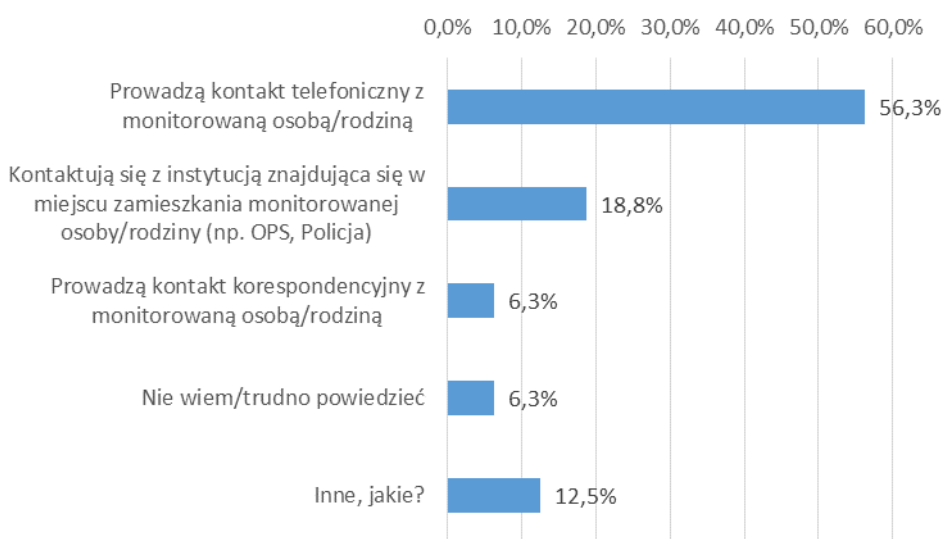
Rysunek 5. Odpowiedzi na pytanie: „Czy podmiot monitoruje zachowania osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych w ciągu 3 lat od zakończenia udziału w programie?” [N=59]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Najczęstszym sposobem kontroli losów uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych jest kontakt telefoniczny, takiej odpowiedzi udzieliło 56,3% ankietowanych. W następnej kolejności wskazywano, że jest to kontakt z instytucją znajdującą się w miejscu zamieszkania monitorowanej osoby/rodziny (18,8%). Najrzadziej stosowanym sposobem jest kontakt korespondencyjny (6,3%).

Rysunek 6. Sposoby monitorowania losów uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych przez ośrodki pomocy społecznej [N=16]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Ponadto, ośrodki pomocy społecznej wskazały liczbę osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno-terapeutycznych lub korekcyjno-edukacyjnych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018. Wyniki ukazują, że pomimo wzrostu liczby programów, rośnie liczba osób, które wracają do stosowania przemocy.

Tabela 28. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno-terapeutycznych lub korekcyjno-edukacyjnych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.

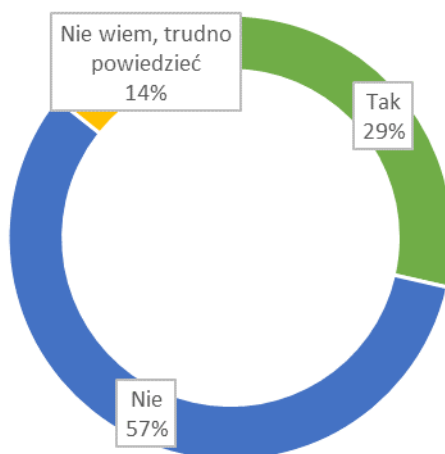
Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Program korekcyjno-edukacyjny	11	17	21
Program psychologiczno-terapeutyczny	5	8	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Działalność ośrodków interwencji kryzysowej

Zapytano przedstawicieli ośrodków interwencji kryzysowej, czy ich jednostka zapewnia miejsca w ośrodkach wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie. Ponad połowa badanych (57%) udzieliła negatywnej odpowiedzi na to pytanie. Natomiast 29% ankietowanych odpowiedziało, że ich jednostka zapewnia takie miejsca. Spośród ośrodków interwencji kryzysowej, które wzięły udział w badaniu, 2 podmioty udzieliły informacji, że dysponuje 12 miejscami dla ofiar przemocy w rodzinie w swojej jednostce. W ich opinii jest to wystarczająca liczba miejsc.

Rysunek 7. Odpowiedzi na pytanie: „Czy podmiot zapewnia miejsca w ośrodkach wsparcia ofiarom przemocy” [N=7]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

W następnej kolejności zaprezentowano liczbę osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej ogółem oraz z powodu przemocy w rodzinie. Zauważyć można, że wszystkie osoby umieszczone w ośrodkach doświadczały przemocy w rodzinie. Ich liczba w latach 2016 oraz 2017 wynosiła 17. Natomiast w roku 2018 odnotowano 3 osoby więcej.

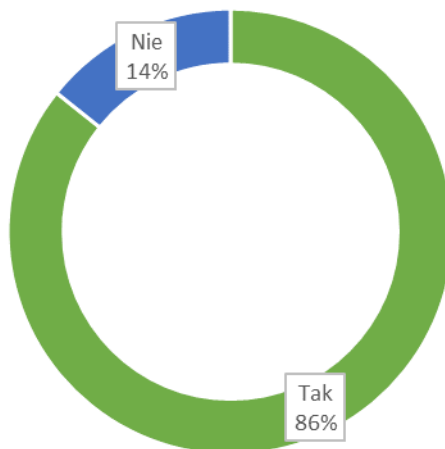
Tabela 29. Liczba osób umieszczonych w ośrodkach oraz liczba osób umieszczonych w ośrodkach z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=2]

	Liczba osób umieszczonych w ośrodkach OGÓŁEM	Liczba osób umieszczonych w ośrodkach z powodu przemocy w rodzinie
2016	17	17
2017	17	17
2018	20	20

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Spośród 7 ośrodków interwencji kryzysowej 1 jednostka (14%) przyznała, że na terenie gminy nie funkcjonują ośrodki interwencji kryzysowej, do których można skierować ofiary przemocy w rodzinie. Natomiast 6 ośrodków wskazało, że dysponuje 33 miejscami dla ofiar przemocy w rodzinie.

Rysunek 8. Odpowiedzi na pytanie: „Czy na terenie gminy funkcjonują ośrodki interwencji kryzysowej do których można skierować osoby będące ofiarami przemocy w rodzinie?” [N=7]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Dane wskazują na zmniejszającą się liczbę rodzin oraz osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej na przestrzeni lat 2016-2018. W roku 2016 było tam 66 osób, a w roku 2018 liczba ta zmniejszyła się o 6 osób i wynosiła 60. Zauważyć jednak należy, że większość osób umieszczonych w ośrodkach to ofiary przemocy w rodzinie.

Tabela 30. Liczba ogólna rodzin i osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej wsparcia oraz liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie umieszczono w ośrodkach w latach 2016-2018 [N=6]

	Liczba rodzin umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	Liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej	Liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej ze względu na PRZEMOC W RODZINIE
2016	13	66	44
2017	10	60	28
2018	11	60	31

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Analizie poddano także liczbę osób oraz specjalistycznych porad, z jakich korzystały osoby umieszczone w ośrodkach interwencji kryzysowej w latach 2016-2018. Liczba ta zmniejszyła się. W przypadku liczby osób odnotowano spadek w 2018 o 16 osób w stosunku do roku 2016. Natomiast liczba porad specjalistycznych uległa jeszcze większemu spadkowi. W roku 2016 udzielono 639 porad, a w roku 2018 było to 435. Przy stosunkowo niewielkim spadku liczby osób, liczba porad uległa znacznie większemu pomniejszeniu we wskazanych latach.

Tabela 31. Liczba osób i porad specjalistycznych z jakich te osoby skorzystały w ramach wsparcia ze ośrodków interwencji kryzysowej w wyniku przemocy w rodzinie w latach 2016-2018

	Liczba osób	Liczba specjalistycznych porad
2016	309	639
2017	291	420
2018	293	435

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie reguluje zakres działań na poziomie gminy oraz powiatu, które powinny być podejmowane w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jak określa przywołana ustawa do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Natomiast do zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie na szczeblu powiatu należy w szczególności:

1. Opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Obowiązujące dokumenty strategiczne wyznaczają następujące cele przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ⇒ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 zakładający: *Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Polsce.* Do celów szczegółowych zaliczono:
  - Cel 1: zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
  - Cel 2: zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
  - Cel 3: zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
  - Cel 4: zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.
- ⇒ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017 – 2020, którego głównym celem jest: *Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie województwa lubelskiego.* Cel ten realizowany jest w następujących obszarach:
  - Obszar 1. Profilaktyka i edukacja społeczna.
  - Obszar 2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
  - Obszar 3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
  - Obszar 4. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Do działań podejmowanych w ramach zwiększania efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie można zaliczyć inicjatywy podejmowane na poziomie powiatów oraz gmin. W 2016 r. na poziomie powiatów zrealizowano 9 inicjatyw (informacji udzielono 295 osobom) oraz na poziomie gminnym 15 inicjatyw (informacji udzielono 294 osobom). W 2017 r. odnotowano większą ich liczbę. Na poziomie powiatów zrealizowano 24 inicjatywy (informacji udzielono 289 osobom) oraz na poziomie gminnym 14 inicjatyw (informacji udzielono 360 osobom). Należy zauważyć, że Raporty z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim wskazują, że wzrasta liczba podejmowanych działań w omawianym obszarze na przestrzeni ostatnich lat.¹⁵

Tabela prezentuje dane udostępnione przez Lubelski Urząd Wojewódzki dotyczące działań podejmowanych przez gminy i powiaty w zakresie profilaktyki i edukacji społecznej w latach 2016-2018. Dane wskazują na wzrost liczby działań w wymienionym zakresie na przestrzeni wskazanego okresu na szczeblu powiatów i gmin. Zauważalny jest jednak spadek liczby prowadzonych lokalnych kampanii społecznych. W przypadku powiatów liczba prowadzonych kampanii w 2018 roku zmniejszyła się niemal o połowę w stosunku do roku 2016.

Tabela 32. Działania gmin i powiatów w zakresie profilaktyki i edukacji społecznej w latach 2016-2018

Podmiot odpowiedzialny						
Rodzaj działania	powiat			gmina		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy, powiatu	14	10	9	65	66	65
Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych	23	10	12	50	50	39
Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a kościołami lub związkami wyznaniowymi na danym terenie, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmatrymonialnych. Liczba podjętych inicjatyw	9	24	7	15	14	15
Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie, w tym:						
liczba opracowanych programów	18	16	32	-	-	-
liczba zrealizowanych programów	16	19	29	-	-	-
liczba uczestników programów	3 636	5 335	3 916	-	-	-
Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży, w tym:						
liczba placówek	-	-	-	215	219	221
liczba programów	-	-	-	63	71	67
liczba osób ogółem	-	-	-	1 694	1 501	1 753
Opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Liczba programów	22	23	24	196	206	206

Źródło: dane Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Według Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016 oraz 2017 w województwie lubelskim za realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie odpowiadało 213 urzędów gmin i 213 ośrodków pomocy społecznej, 24 powiatowe centra pomocy

¹⁵ Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017, Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018

rodzinie (w tym 4 realizujące zadania gminy i powiatu), 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy. W roku 2017 zwiększyła się liczba ośrodków interwencji kryzysowej i wynosiła łącznie 15 placówek działających na terenie województwa (w tym 2 punkty interwencji kryzysowej) oraz innych placówek świadczących specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie (11 placówek).¹⁶

Dane dotyczące liczby programów (program przeciwdziałania przemocy w rodzinie, program ochrony ofiar przemocy w rodzinie) tworzonych i realizowanych przez gminy i powiaty w latach 2012-2015 ukazują niepokojącą tendencję. Największa liczba programów na szczeblu gminy powstała w 2012 roku, odnotowano wtedy 75 programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 46 programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Natomiast w roku 2015 w gminach realizowanych było 43 programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 33 programy ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Na poziomie powiatów realizowano znacznie mniejszą ich liczbę. Jednak należy podkreślić, że były to działania o charakterze wieloletnim. W 2012 roku realizowano 6 programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz 6 programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie. W 2015 roku ich liczba znacząco zmalała. W przypadku programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie liczba ta wyniosła 3, natomiast programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie zrealizowano 4.¹⁷

Na podstawie badania CAPI wśród ośrodków pomocy społecznej zaobserwowano, że wzrasta liczba programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz programów ofiar przemocy w rodzinie w gminach województwa lubelskiego. W roku 2016 liczba programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynosiła 151, w następnym roku wzrosła o 8 programów, natomiast w roku 2018 zmalała. Realizowano wtedy 157 programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie w 2016 było 93, natomiast w latach następnych liczba ta była o 8 większa i utrzymywała się na tym samym poziomie.

Tabela 33. Liczba programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminach województwa lubelskiego w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie (powstały lub obowiązujący w danym roku)	151	159	157
Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie (powstały lub obowiązujący w danym roku)	93	101	101

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Kolejne dane dotyczą liczby edukacyjnych oraz profilaktycznych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminach w latach 2016-2018. Zaobserwować można wzrost liczby uczestników obu rodzajów programów na przestrzeni wskazanego okresu czasowego. Jednak dane wskazują, że liczba obu rodzajów programów na przestrzeni lat ulega zmniejszeniu.

¹⁶ Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017, Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018

¹⁷ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Tabela 34. Liczba edukacyjnych oraz profilaktycznych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminach w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Liczba programów	Liczba uczestników	Liczba programów	Liczba uczestników	Liczba programów	Liczba uczestników
Liczba opracowanych programów (edukacyjnych, profilaktycznych)	107	7 862	94	8 888	100	8 899
Liczba zrealizowanych programów (edukacyjnych, profilaktycznych)	127	9 023	109	9 970	126	1 1184

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Tabela zawiera szczegółowe informacje na temat działań gmin i powiatów w zakresie ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w latach 2016-2018. Zauważalny jest wzrost liczby podejmowanych działań w tym zakresie w powiatach i gminach. Tendencje spadkową obserwuje się jedynie w przypadku liczby lokalnych kampanii społecznych.

Tabela 35. Działania gmin i powiatów w zakresie ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w latach 2016-2018

Podmiot odpowiedzialny						
Rodzaj działania	powiat			gmina		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Nawiązanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami rządowymi i samorządowymi oraz organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Liczba zleczanych i wspólnie realizowanych projektów.	13	8	28	25	34	31
Upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej, rodzinnej, w tym:						
liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych	42	40	45	136	134	187
liczba lokalnych kampanii społecznych	40	21	15	59	45	40
Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych. Liczba lokalnych telefonów	12	13	13	10	12	11
Wzmacnianie ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie w toku postępowania karnego poprzez przesłuchiwanie dzieci w przyjaznych pokojach przesłuchań oraz tworzenie warunków do przesłuchiwania dorosłych osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Liczba przyjaznych pokoi przesłuchań.	6	7	6	10	8	10
Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom. Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie, ogółem.	38	48	43	13	14	28
Tworzenie warunków umożliwiających osobom dotkniętym przemocą w rodzinie otrzymanie w pierwszej kolejności mieszkań socjalnych.	-	-	-	7	2	4

Źródło: dane Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Wśród trzech najczęściej oferowanych form pomocy osobom doświadczającym pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w latach 2012-2015 znajdują się: poradnictwo socjalne, psychologiczne oraz prawne.

Najwięcej porad udzielono w ramach:

- ⇒ poradnictwa psychologicznego – 25 808 porad dla 9 789 osób;
- ⇒ poradnictwa socjalnego – 20 956 porad dla 15 442 osób;
- ⇒ poradnictwa prawnego – 5 631 porad dla 4 811 osób.

W następnej kolejności analizie poddano dane dotyczące liczby osób i porad z uwzględnieniem rodzajów poradnictwa udzielonych w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej. Jak wynika z przeprowadzonego badania, w latach 2016-2018 odnotowuje się odmienne tendencje dotyczące poradnictwa niż w latach poprzednich. Przede wszystkim beneficjenci korzystają najczęściej z poradnictwa socjalnego, a w następnej kolejności z interwencji kryzysowej oraz działań terapeutycznych, a także z porad psychologicznych. Należy także zauważyć, że na przestrzeni wskazanego okresu czasu zmniejszała się liczba osób i porad w zakresie interwencji kryzysowej oraz działań terapeutycznych, a pomimo to, wymienione rodzaje poradnictwa są najczęściej stosowane wobec osób doznających przemocy w rodzinie. W stosunku do lat poprzednich zmniejszyła się liczba porad i osób korzystających z poradnictwa prawnego.

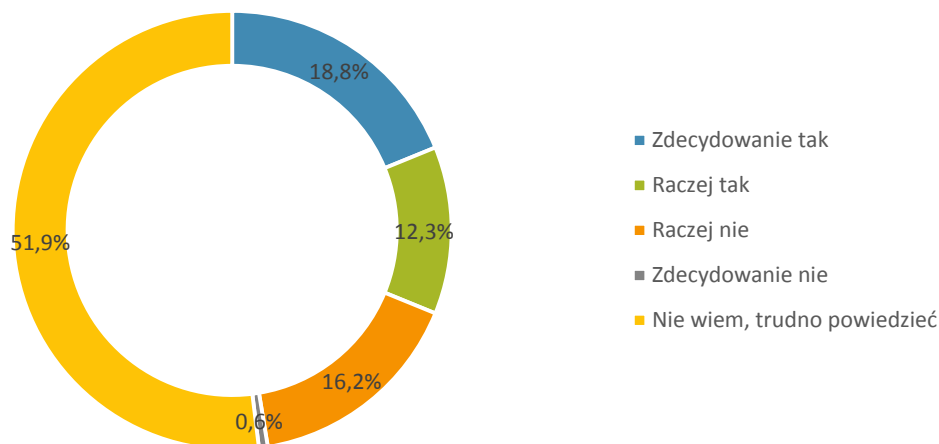
Tabela 36. Liczba osób i porad z uwzględnieniem rodzajów poradnictwa udzielonych w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej [N=185]

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad	Liczba osób	Liczba porad
psychologiczne	2 501	1 984	2 584	2 159	2 644	2 142
prawne	1 392	849	1 173	982	1 261	929
medyczne	300	196	236	172	352	192
socjalne	5 047	4 263	5 258	4 601	5 710	4 618
pedagogiczne	144	163	154	232	187	245
zawodowe	532	493	496	480	473	369
rodzinne	2 383	772	2 392	779	2 874	803
poradnictwo dotyczące przemocy wobec dzieci	152	162	175	230	249	232
poradnictwo dotyczące przemocy wobec osób starszych	119	126	136	214	140	162
poradnictwo dotyczące przemocy wobec osób niepełnosprawnych	101	95	76	93	93	95
interwencje kryzysowe	1 327	6 512	1 167	5 100	1 454	3 859
pomoc całodobowa i ambulatoryjna	86	599	72	1 034	65	902
działania terapeutyczne	2 317	4 617	1 330	4 147	1 868	3 827
inne	7	14	10	9	14	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Badanych zapytano także, czy w ich opinii należy zmienić/zmodyfikować oferowane przez nich poradnictwo. Ponad połowa (51,9%) przyznała, że nie zna odpowiedzi na to pytanie. Natomiast 31,1% udzieliła odpowiedzi pozytywnej, świadczącej o konieczności zmodyfikowania poradnictwa. Najczęściej ankietowani odpowiadali, że główna modyfikacja funkcjonowania poradnictwa w ich jednostce powinna polegać na pozyskaniu większej ilości specjalistów (terapeutów, psychologów), którzy mogliby świadczyć specjalistyczną pomoc beneficjentom ośrodków pomocy społecznej.

Rysunek 9. Odpowiedzi na pytanie: „Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że oferowane przez Państwa jednostkę poradnictwo należy zmodyfikować?” [N=154]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Ośrodki pomocy społecznej wskazały także, jakie podejmowane są przez nich działania na rzecz zwiększenia efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie. Najczęściej przeprowadzane są szkolenia dla służb sektora pomocy społecznej oraz członków zespołów interdyscyplinarnych. Należy także wskazać tendencję do zmniejszania się liczby działań edukacyjnych dla społeczności lokalnych (kampanii społecznych, promocji w środkach masowego przekazu). W roku 2018 zwiększyła się liczba ośrodków interwencji kryzysowej (11 ośrodków), punktów konsultacyjnych (18 placówek) oraz innych podmiotów świadczących specjalistyczną pomoc dla osób doznających przemocy w rodzinie. W przypadku pozostałych wymienionych placówek widoczne jest zmniejszenie się ich ilości w województwie lubelskim w latach 2016-2018.

Tabela 37. Liczba działań podejmowanych na rzecz zwiększenia efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie realizowanych w latach 2016-2018 [N=185]

Rodzaj podjętych działań	2016	2017	2018
Działania edukacyjne dla społeczności lokalnej (np. kampanie społeczne, promocja w środkach masowego przekazu)	221	134	154
Szkolenia dla służb sektora pomocy społecznej	197	204	246
Szkolenia dla członków zespołów interdyscyplinarnych	165	177	168
Tworzenie infrastruktury w powiecie:			
W tym: Ośrodków Interwencji Kryzysowej	10	10	11
W tym: Ośrodków Wsparcia lub Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia	6	4	5
W tym: Punktów konsultacyjnych	17	16	18
W tym: Domów dla Matek	7	6	6
W tym: innych podmiotów świadczących specjalistyczną pomoc dla osób	4	4	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Z danych ośrodków pomocy społecznej z lat 2016-2018 wynika, że najczęściej świadczoną formą pomocy są programy ochrony ofiar przemocy (z udziałem Policji, prokuratury, kuratorów sądowych), programy terapeutyczne oraz interwencja kryzysowa. Dane ukazują także wzrost liczby osób, które otrzymują pomoc z ośrodków pomocy społecznej, co wskazuje na wzrost problemu zjawiska przemocy w rodzinie w województwie lubelskim.

Tabela 38. Liczba form pomocy udzielane osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016				2017				2018			
	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Interwencja kryzysowa ogółem:	1 241	86	93	351	1071	99	102	323	1 205	121	105	338
W tym udzielona: kobietom	70	41	41	147	89	51	52	206	101	66	61	186
W tym udzielona: dzieciom	11	4	6	73	21	12	18	87	21	10	11	66
W tym: niepełnosprawnym	4	2	2	13	9	10	3	15	4	6	1	10
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	2	2	2	4	2	5	2	17	1	6	1	12
Pomoc całodobowa ogółem:	165	64	3	102	139	78	3	66	169	69	39	174
W tym udzielona: kobietom	68	0	3	71	9	5	5	11	99	36	37	100
W tym udzielona: dzieciom	13	0	5	14	41	39	6	10	41	33	38	45
W tym: niepełnosprawnym	16	0	0	16	7	0	0	7	0	0	0	0
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	19	0	0	19	0	0	0	0	11	0	0	11
Pomoc w otrzymaniu mieszkania socjalnego ogółem:	3	11	3	8	1	1	1	2	3	3	3	12
Działania terapeutyczne ogółem:	2 585	5 653	260	747	3 054	6 375	290	862	3 972	7 003	327	961
W tym udzielona: kobietom	237	75	135	336	231	58	142	342	278	111	195	494
W tym udzielona: dzieciom	16	6	14	47	10	0	10	37	30	24	31	81
W tym: niepełnosprawnym	47	0	43	90	69	1	68	342	55	7	55	116
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	111	2	109	255	167	0	165	318	140	16	129	277
W tym program ochrony ofiary przemocy (z udziałem Policji, prokuratury, kuratorów sądowych) –ogółem:	2 687	1 120	1 027	2 718	2 582	1 001	1 049	2 593	3 629	1 280	1 542	3 638
W tym udzielona: kobietom	882	882	17	22	778	778	7	15	929	929	2	5
W tym udzielona: dzieciom	217	217	0	0	313	313	0	0	145	145	0	0
W tym: niepełnosprawnym	157	157	2	5	142	142	2	5	188	188	1	2
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	156	156	3	9	184	184	2	5	244	244	2	4
Program terapeutyczny ogółem:	2 324	0	0	18	547	526	21	0	829	810	19	0
W tym udzielona: kobietom	18	0	0	18	21	0	21	0	50	87	50	121
W tym udzielona: dzieciom	0	0	0	0	0	0	0	0	4	17	6	12

Wyszczególnienie	2016				2017				2018			
	Liczba osób	Liczba świadców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób	Liczba świadców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba osób	Liczba świadców	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
W tym: niepełnosprawnym	0	0	0	0	0	0	0	0	2	7	0	5
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	0	0	0	0	0	0	0	0	9	16	0	17
7.Szkolenia ogółem:	47	19	32	36	21	15	9	28	52	29	37	32
W tym udzielona: kobietom	32	19	32	36	9	15	9	28	37	29	37	32
W tym udzielona: dzieciom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W tym: niepełnosprawnym	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	1	0
8. Doradztwo zawodowe ogółem:	66	48	61	116	60	43	60	99	101	58	101	123
W tym udzielona: kobietom	40	46	35	110	28	41	28	95	42	46	42	119
W tym udzielona: dzieciom	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
W tym: niepełnosprawnym	2	2	2	7	0	0	0	0	0	0	0	0
W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

W tabeli zaprezentowano szczegółowe dane udostępnione przez Lubelski Urząd Wojewódzki dotyczące prowadzonych przez gminy i powiaty działań w zakresie oddziaływań na osobę stosującą przemoc w rodzinie w latach 2016-2018. Zauważyć można, że we wskazanym czasie zmniejszyła się liczba działań dotyczących ewidencjonowania oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne na szczeblu gminy. Na przestrzeni lat 2016-2018 odnotowano także spadek liczby podmiotów realizujących programy korekcyjno-edukacyjne oraz liczby programów psychologiczno-terapeutycznych. Zmniejsza się także liczba osób, które przystąpiły do wymienionych programów oraz liczba osób, które je ukończyły.

Tabela 39. Działania gmin i powiatów w zakresie prowadzenia oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie w latach 2016-2018

Podmiot odpowiedzialny						
Rodzaj działania	powiat			gmina		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Ewidencjonowanie instytucji, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w szczególności realizujących programy korekcyjno-edukacyjne, w tym:						
corocznie aktualizowane na stronach internetowych bazy teleadresowe ww. podmiotów	12	12	13	38	32	34
liczba informatorów opracowanych przez JST zawierających dane teleadresowe ww. podmiotów	11	11	12	20	23	17
Przesyłanie zaktualizowanych informatorów z danego powiatu właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom policji, oraz gminom wchodzącym w skład powiatu	50	48	54	-	-	-
Rozpowszechnianie baz danych oraz informatorów, przez podmioty w podległych pionach organizacyjnych	-	-	-	25	21	17
Aktywność i współdziałanie oraz wymiana informacji pomiędzy Policją, kuratorską służbą sądową i innymi służbami w zakresie monitoringu zachowań osób uprzednio skazanych za stosowanie przemocy w rodzinie	22	20	37	106	141	100

Podmiot odpowiedzialny						
Rodzaj działania	powiat			gmina		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych. Liczba edycji ww. programów	15	13	15	-	-	-
Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym:						
liczba podmiotów realizujących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	14	16	14	-	-	-
liczba osób, które przystąpiły do PK-E	211	159	189	-	-	-
liczba osób, które ukończyły PK-E	105	105	122	-	-	-
Badanie skuteczności PK-E kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu PK-E. Liczba osób ogółem, które po ukończeniu PK-E powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie	6	4	7	-	-	-
Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym:						
liczba PP-T	4	1	4	5	2	4
liczba osób, które przystąpiły do PP-T	57	6	22	49	27	33
liczba osób, które ukończyły PP-T	32	2	21	41	27	31
Badanie skuteczności PP-T dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu PP-T powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie	0	0	0	0	0	0
Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie z osobami stosującymi przemoc, w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia. Liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego	186	202	181	150	214	210

Źródło: dane Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego

Ponadto poza świadczeniem poradnictwa w wymienionych zakresach, w ośrodkach pomocy społecznej realizowane są także inne formy wsparcia. W tabeli zaprezentowano formy wsparcia w ramach których pomoc otrzymała największa liczba osób w latach 2012-2015.

Tabela 40. Liczba osób, liczba świadczeń i rodzin jakie objęto wsparciem w latach 2012-2015 w województwie lubelskim

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym udzielono pomocy	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób, w rodzinach
Interwencja kryzysowa	3 489	569	3 134	6 323
Pomoc całodobowa	200	8 175	4 828	5 213
Działania terapeutyczne	2 127	109	1 841	5 194
Program terapeutyczny	1 391	795	464	1 843

Źródło: Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Analizie poddano liczbę miejsc całodobowych oferowanych w województwie lubelskim w latach 2016 oraz 2017 dla ofiar przemocy w rodzinie. Zaprezentowane dane ukazują, że dzięki powstaniu dwóch nowych ośrodków interwencji kryzysowej w 2017, zwiększyła się nieznacznie łączna liczba miejsc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W 2016 roku liczba ta wynosiła 72 miejsca, a w roku następnym była o 9 większa. W dwóch powiatowych specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie łączna liczba miejsc to 50. W 2016 roku z pomocy skorzystało tam 136 osób, a w roku następnym było ich 115. Beneficjenci pomocy najczęściej korzystają w dwóch wymienionych placówek, tj.: dwóch powiatowych specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz ośrodków interwencji kryzysowej. W roku 2017 odnotowano brak zapotrzebowania świadczenia

pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w gminnej placówce świadczącej specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.¹⁸

Tabela 41. Liczba miejsc całodobowych i oferty placówek wspierających i udzielających pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Nazwa placówki	2016				2017			
	Łączna liczba miejsc	Liczba korzystających mężczyzn	Liczba korzystających kobiet	Liczba korzystających dzieci	Łączna liczba miejsc	Liczba korzystających mężczyzn	Liczba korzystających kobiet	Liczba korzystających dzieci
2 powiatowe specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	50	0	49 (4 niepełnosprawne)	87 dzieci (2 niepełnosprawnych)	50	2	51 kobiet (6 niepełnosprawnych, 2 starsze)	62 (2 niepełnosprawnych)
10 OIK w 2016 12 OIK w 2017	72	3	32	41	81	3	20 kobiet (w tym 1 niepełnosprawna)	37 dzieci (1 niepełnosprawne)
Punkt Interwencji Kryzysowej	8	0	1	2	8	0	2	2
54trf, gminna placówka świadcząca specjalistyczną pomoc dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	-	1 niepełnosprawny mężczyzna	6 (4 niepełnosprawne, 3 starsze),	0	Brak zapotrzebowania na pomoc			

Źródło: Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017, Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018

¹⁸ Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017, Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018

Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

---

Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w skład zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie wchodzić mogą przedstawiciele:

1. Jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
2. Gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
3. Policji;
4. Oświaty;
5. Ochrony zdrowia;
6. Organizacji pozarządowych.

Ustawa reguluje także, jakie działania są przedmiotem zainteresowania zespołu interdyscyplinarnego. Zalicza się do nich:

1. Diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
2. Podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
3. Inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
4. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
5. Inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W latach 2012-2015 w województwie lubelskim odnotowano wzrost liczby interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- ⇒ w 2012 roku – 194 zespoły,
- ⇒ w 2013 roku – 207 zespołów,
- ⇒ w 2014 roku – 211 zespołów,
- ⇒ w 2015 roku – 267 zespołów.¹⁹

W województwie lubelskim w roku 2017 oraz 2018 odnotowano 213 zespołów interdyscyplinarnych. W tabeli zaprezentowano szczegółowe dane dotyczące działalności zespołów w latach 2016 oraz 2017. Świadczą one o spadku liczby osób oraz rodzin objętych pomocą na przestrzeni zaprezentowanych lat. Zauważyć również można, że pomocą objęte są najczęściej kobiety.

---

¹⁹ Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020

Tabela 42. Charakterystyka działalności interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie lubelskim w latach 2016-2017

Wyszczególnienie	2016	2017
Liczba zespołów interdyscyplinarnych	212	213
Liczba posiedzeń	1 580	1 407
Liczba osób które zostały objęte pomocą, w tym: - kobiety, - mężczyźni, - dzieci.	20 604 osoby, w tym: - 8 212 kobiet (w tym 520 niepełnosprawnych i 1 148 starszych), - 8 026 mężczyzn (w tym 323 niepełnosprawnych i 581 starszych), - 4 366 dzieci (w tym 119 niepełnosprawnych)	18 359 osób, w tym: - 7 536 kobiet (w tym 524 niepełnosprawne i 956 starszych), - 7 086 mężczyzn (w tym 307 niepełnosprawnych i 493 starszych), - 3 737 dzieci (w tym 115 niepełnosprawnych)
Liczba rodzin objętych pomocą	7 457	6 927

Źródło: Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017, Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018

W tabeli zawarto dane pozyskane na podstawie badania CAPI na temat liczby utworzonych zespołów interdyscyplinarnych, posiedzeń, grup roboczych oraz liczbę prowadzonych przez zespoły spraw dotyczących przemocy w rodzinie w latach 2016-2018. Dane ukazują tendencję wzrostową dotyczącą działalności zespołów interdyscyplinarnych. Zwiększa się ich liczba, a także ilość posiedzeń, grup roboczych oraz prowadzonych spraw.

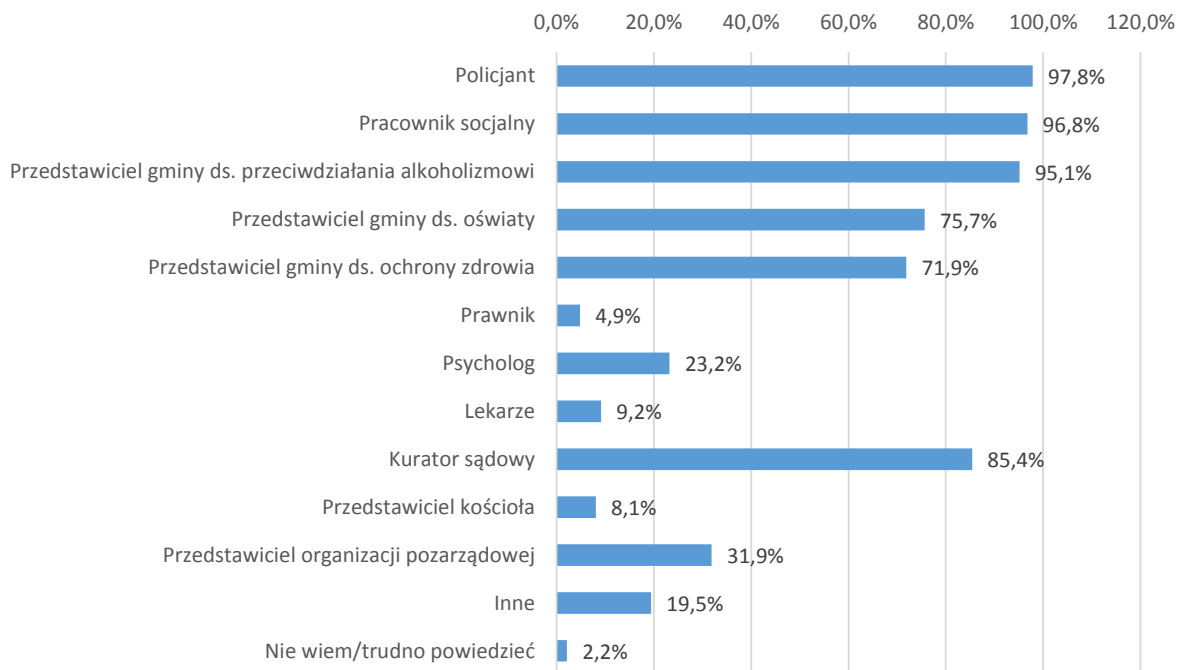
Tabela 43. Liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych, posiedzeń, grup roboczych oraz liczbę prowadzonych przez zespoły spraw dotyczących przemocy w rodzinie w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba zespołów interdyscyplinarnych [N=178]	192 [N=178]	190 [N=179]	197 [N=179]
Liczba posiedzeń zespołów	1 258 [N= 174]	1 341 [N= 176]	1 480 [N= 177]
Liczba grup roboczych	5 787 [N= 160]	6 660 [N= 161]	7 162 [N= 164]
Liczba prowadzonych przez zespoły spraw	5 979 [N=166]	6 455 [N=168]	7 103 [N=168]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Wśród osób, które wchodziły w skład zespołów interdyscyplinarnych, najczęściej wymieniano: policjanta (97,8%), pracownika socjalnego (96,8%) oraz przedstawiciela gminy ds. przeciwdziałania alkoholizmowi (95,1%). Równie często wskazywane były następujące osoby: kurator sądowy (85,4%), przedstawiciel gminy ds. oświaty (75,7%) oraz przedstawiciel gminy ds. zdrowia (71,9%). Wśród odpowiedzi inne, najczęściej badani podawali, że członkiem zespołu jest prokurator, nauczyciel lub pielęgniarka środowiskowa.

Rysunek 10. Osoby wchodzące w skład zespołów interdyscyplinarnych [N=185]

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Zarówno liczba osób jak i rodzin objętych działaniami zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wskazana przez ośrodki pomocy społecznej, ukazuje wzrost liczby podopiecznych na przestrzeni zaprezentowanego okresu. W 2018 roku odnotowano 7 530 rodzin objętych takimi działaniami, jest to przyrost o 1 761 rodzin w stosunku do roku 2016. Najczęściej działaniami zespołu objęte są kobiety.

Tabela 44. Liczba osób objętych działaniami zespołu interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 [N=185]

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
kobiety	5 913	6 528	7 394
mężczyźni	4 951	5 576	6 763
dzieci	2 222	2 726	3 398
Liczba rodzin	5 769	6 279	7 530

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Uczestników badania ilościowego zapytano, z jakimi problemami borykają się zespoły interdyscyplinarne. Badani przede wszystkim wskazywali, że problemem jest brak współpracy i zainteresowania ze strony osób doznających przemocy jak i przemoc stosujących. Odpowiadali także, że brak jest specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy jak i pomagania ofiarom.

Procedura „Niebieskiej Karty”

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada obowiązek wszczynania procedury „Niebieska Karta”: w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” informuje, że celem wszczynania omawianej procedury jest: *działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie*. Znowelizowana ustawa z dnia 1 sierpnia 2010 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty” precyzuje, że jej realizatorami są przedstawiciele:

- ⇒ jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
- ⇒ gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
- ⇒ Policji;
- ⇒ oświaty;
- ⇒ ochrony zdrowia.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” w Polsce w roku 2017 wyniosła 98 307. Jest to o 1 097 więcej formularzy niż w roku poprzedzającym oraz o 1 442 mniej niż w 2015 r. Podmiotem, który najczęściej wszczyna procedurę „Niebieska Karta – A” jest Policja. Dane z lat 2015-2017 ukazują, że w ponad 75% przypadkach, formularz sporządzany jest przez właśnie ten organ. Najmniejsza liczba formularzy sporządzana jest przez przedstawicieli ochrony zdrowia, jednak należy zauważyć, że ma ona tendencję wzrostową.

Tabela 45. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę w latach 2015-2017

Podmiot zgłaszający	2015	2016	2017
Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	12 743	11 789	13 667
Policja	75 495	73 531	75 662
Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	4 788	5 736	4 081
Oświata	6 166	5 547	4 184
Ochrona zdrowia	557	607	713
RAZEM	99 749	97 210	98 307

Źródło: SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI KRAJOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2014-2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r., Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, wrzesień 2018 r.

Dane udostępnione przez Policję dotyczące sytuacji w Polsce ukazują, że liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” w 2018 roku zmalała w stosunku do roku 2016 oraz 2017 i wynosiła 73 153 wypełnionych formularzy (w tym 59 829 wszczynających procedurę i 13 324 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury). Zaprezentowana statystyka informuje, że ofiarami przemocy są przede wszystkim kobiety, a głównymi podejrzanymi sprawcami mężczyźni.

Tabela 46. Dane dotyczące działań podjętych w procedurze „Niebieska Karta” wyłącznie przez Policję (bez danych z działalności innych, upoważnionych do zwalczania przemocy domowej, podmiotów pozapolicyjnych)

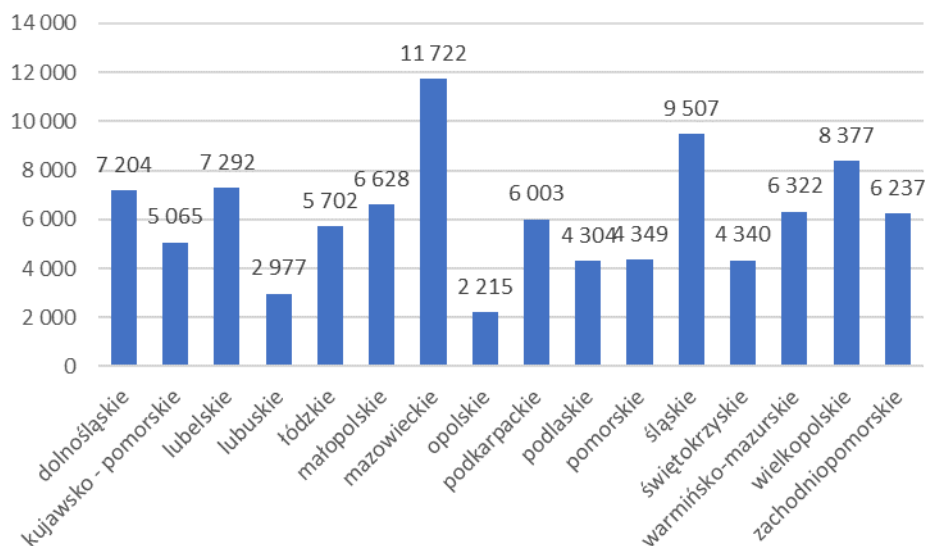
Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	73 531	75 662	73 153
- w tym wszczynających procedurę	59 590	61 980	59 829
- dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury	13 941	13 682	13 324
Ogólna liczba ofiar przemocy	91 789	92 529	88 133
Liczba ofiar - kobiet	66 930	67 984	65 057

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba ofiar - mężczyźni	10 636	11 030	10 672
Liczba ofiar - małoletnich	14 223	13 515	12 404
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	74 155	76 206	73 654
Liczba podejrzewanych sprawców - kobiet	5 461	5 878	6 045
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyźni	68 321	70 035	67 306
Liczba podejrzewanych sprawców - nieletnich	373	293	303
Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	46 537	46 092	43 182
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 993	2 028	1 903
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - mężczyźni	44 499	44 037	41 257
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	45	27	22
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	598	413	427

Źródło: <http://www.statystyka.policja.pl/>, dostęp: 26.09.2019r.

W roku 2017 w Polsce sporządzono ogółem 98 244 formularzy „Niebieska Karta – A”. Najwięcej w województwie mazowieckim (11 722 formularzy), śląskim (9 507) oraz wielkopolskim (8 377). Natomiast najmniej formularzy odnotowano w województwie lubuskim (2 977) oraz opolskim (2 215). W województwie lubelskim sporządzono 7 292 formularzy „Niebieska Karta – A”, co stanowi 7,4% ogółu wszystkich formularzy w Polsce.

Rysunek 11. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” w poszczególnych województwach w 2017 r.

Źródło: SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI KRAJOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2014-2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r., Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, wrzesień 2018 r.

Dane z lat 2012-2015 przedstawiają liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej, policję, oświatę oraz ochronę zdrowia w województwie lubelskim. Największa liczba wypełnionych formularzy dotyczy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz policji. W przypadku tych instytucji na przestrzeni zaprezentowanych lat odnotowano wzrost liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A”. Dane dotyczące województwa lubelskiego odzwierciedlają tendencje obserwowano w stosunku do całego kraju. Również w przypadku oświaty oraz ochrony zdrowia widoczna jest najmniejsza liczba wypełnianych formularzy „Niebieska Karta – A”.²⁰

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” przez Policję w województwie lubelskim wzrosła w latach 2016-2018 w stosunku do lat poprzednich. W roku 2015 odnotowano 4 316 wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A”, natomiast w roku 2016 było ich o 792 więcej. Każdego roku liczba ta wzrastała. W roku 2018 wypełniono 7 259 formularzy „Niebieska Karta – A”, co stanowi wzrost o 18%

²⁰ Ibidem.

w stosunku do roku 2017. Zaprezentowane w tabeli dane ukazują także wzrost liczby formularzy wszczynających procedurę oraz liczby formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy w rodzinie.

Tabela 47. Liczba wypełnionych formularzy NK w latach 2016-2018 według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Rok	Liczba wypełnionych formularzy NK karta A ogółem	Liczba formularzy wszczynających procedurę	Liczba formularzy dotyczących kolejnych przypadków przemocy
2016	5 108	4 002	1 106
2017	5 978	4 690	1 288
2018	7 259	5 482	1 777

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Analizie poddano także liczbę wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” przez Policję w województwie lubelskim w podziale na poszczególne powiaty. Dane ukazują, że największa liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” dotyczy powiatu lubelskiego (3 126 formularzy), miasta Lublin (2 014 formularzy) oraz powiatu bialskiego (1 853 formularzy). Natomiast najmniejsza ich liczba została wypełniona w powiecie parczewskim (435 formularzy), włodawskim (371 formularzy) oraz janowskim (342).

Tabela 48. Liczba wypełnionych formularzy NK w poszczególnych powiatach w latach 2016-2018 według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Powiat	2016	2017	2018	Ogółem
Powiat bialski	557	621	675	1 853
Powiat biłgorajski	188	256	307	751
Powiat chełmski	456	564	529	1 549
Powiat hrubieszowski	232	310	438	980
Powiat janowski	110	111	121	342
Powiat krasnostawski	213	194	292	699
Powiat kraśnicki	230	269	310	809
Powiat lubartowski	335	335	303	973
Powiat lubelski	729	892	1 505	3 126
Powiat łęczyński	183	170	149	502
Powiat łukowski	415	415	378	1 208
Powiat opolski	145	185	260	590
Powiat parczewski	148	136	151	435
Powiat puławski	175	297	281	753
Powiat radzyński	171	229	197	597
Powiat rycki	129	159	228	516
Powiat świdnicki	124	188	219	531
Powiat tomaszowski	213	243	304	760
Powiat włodawski	124	117	130	371
Powiat zamojski	231	287	482	1 000
Powiat m.Biała Podlaska	244	225	231	700
Powiat m.Chełm	286	320	327	883
Powiat m.Lublin	465	559	990	2 014
Powiat m.Zamość	91	131	256	447

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie

Analizie poddano także dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej na temat liczby sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A”. Szczegółowe dane zamieszczone w tabelach.

Dane wskazują na wzrastającą liczbę sporządzanych formularzy „Niebieska Karta – A” w województwie lubelskim. W roku 2016 wypełniono ich 4484, natomiast w roku 2018 było ich o 1512 więcej. Głównym powodem ich sporządzania była przemoc psychiczna oraz fizyczna.

Tabela 49. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - A” w latach 2016-2018 [N=185]

Rok	liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta A	Rodzaj przemocy						
		przemoc fizyczna	przemoc psychiczna	przemoc seksualna	przemoc ekonomiczna	wobec dzieci	wobec osób starszych	wobec osób niepełnosprawnych
2016	4 484	2 056	2 740	36	345	393	455	277
2017	5 083	2 175	2 934	61	387	702	554	332
2018	5 996	2 277	3 427	44	312	905	506	288

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Podmiotem, który najczęściej wypełnia formularze „Niebieska Karta – A” jest policja. W roku 2018 sporządziła 5674 formularzy. W następnej kolejności są to jednostki organizacyjne pomocy społecznej. Najrzadziej formularze wypełniają przedstawiciele oświaty oraz ochrony zdrowia. Można tutaj zauważyć podobne tendencje, jak w przypadku poprzednich lat.

Tabela 50. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - A” w latach 2016-2018 z uwzględnieniem podmiotu wypełniającego [N=185]

rok	Podmiot wypełniający Kartę A (inicjujący procedurę)	Podmiot wypełniający Kartę A (inicjujący procedurę)			
		Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	Policja	Oświata	Ochrona zdrowia
2016	1 739	497	4 013	32	12
2017	1 870	580	4 560	42	9
2018	2 124	605	5 674	43	19

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Kolejne dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej ukazują wzrost liczby rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty. Widoczny jest jednak skracający się średni czas procedury, który w 2016 roku wynosił 11,04 dnia, a w roku 2018 był mniejszy o 3,44. Zaobserwowano także tendencję spadkową na przestrzeni wskazanego okresu czasu w stosunku do ilości przypadków wszczęcia postępowania procedury Niebieskiej Karty względem tej samej rodziny.

Tabela 51. Liczba rodzin objętych procedurą, średni czas wyprowadzania rodziny z problemu przemocy (procedury Niebieskie Karty) a także ilość przypadków wszczęcia postępowania względem tej samej rodziny w latach 2016-2018 [N=185]

rok	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty	Średni czas procedury Niebieskie Karty (dni)	Liczba przypadków wszczęcia postępowania procedury Niebieskie Karty względem tej samej rodziny
2016	5 777	11,04	1 504
2017	5 771	8,66	924
2018	6 499	7,60	1 054

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAPI

Wnioski i rekomendacje

---

1. W województwie lubelskim wzrasta liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie. Na przestrzeni lat 2016-2018 wzrastała liczba przypadków stosowania przemocy w rodzinie. Wzrastająca liczba wszystkich danych wskazuje, że świadomość społeczna dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie wzrosła: ofiara korzysta z pomocy społecznej (forma wsparcia), powiadamia organy ścigania (coraz mniej ofiar milczy i zgadza się na przemoc), dzięki współpracy ofiary z policją, prokuraturą dochodzi do skazania osób wykazujących przemoc.
2. Zgromadzone dane z lat 2016-2018 wykazują te same prawidłowości dotyczące osób doznających przemocy w rodzinie, co w latach poprzednich. Przemocy w rodzinie w głównej mierze doświadczają kobiety. Najczęściej stosowana jest przemoc psychiczna i fizyczna, a najrzadziej seksualna oraz cyberprzemoc. Osoby te w głównej mierze legitymują się wykształceniem zawodowym, podstawowym/niepełnym podstawowym oraz średnim.
3. Dane dotyczące charakterystyki sprawców przemocy w rodzinie są identyczne, jak w latach poprzednich. Przede wszystkim sprawcami przemocy w rodzinie są mężczyźni oraz osoby w wieku 36-60 lat, a następnie osoby w przedziale wiekowym 26-35 lat. Przemoc stosują najczęściej osoby z wykształceniem podstawowym/niepełnym podstawowym oraz średnim.
4. Głównym problemem, który współtowarzyszy występowaniu przemocy w rodzinie jest alkoholizm.
5. Dane z lat 2016-2018 świadczą o wzroście oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej ofercie programów dla osób zmagających się z problemem przemocy w rodzinie. należy jednak podkreślić, że brak jest monitorowania losów uczestników programów psychologiczno-terapeutycznych oraz korekcyjno-edukacyjnych.
6. Na podstawie danych widać efekt współpracy również między instytucjami, każda z nich odnotowuje wzrost odnotowanych spraw, czyli dobrze wykonują swoje ustawowe obowiązki.
7. W województwie lubelskim wzrasta liczba działań mających na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Jednak ośrodki pomocy społecznej wskazywały na konieczność zwiększenia liczby specjalistów (terapeutów, psychologów), którzy mogliby świadczyć specjalistyczną pomoc beneficjentom ośrodków pomocy społecznej.
8. Brak monitorowania efektów uczestnictwa w programie wśród uczestników, powoduje brak ewaluacji, tym samym tak naprawdę nie wiadomo, czy dany program przynosi jakikolwiek efekt.
9. Istnieje tendencja spadkowa kampanii i promocji społecznych. Biorąc pod uwagę bardzo małą skalę ujawniania przestępczości seksualnej i cyberprzemocy, warto zastanowić się nad programem w tych obszarach - kampanie i promocje są niskobudżetowe (w porównaniu z programami pomocowymi), a prócz wiadomych efektów, spowodują zwiększone statystyki wykrywalności i karalności osób wykazujących przemoc.
10. Głównym problemem z jakim borykają się Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy jest brak współpracy i zainteresowania ze strony osób doznających przemocy jak i przemoc stosujących. Problemem jest także brak specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy jak i pomagania ofiarom. Na brak współpracy ofiary z zespołem, ma wpływ praca instytucji pracujących indywidualnie z rodziną (np. pracownik socjalny, asystent rodziny, dzielnicowy).
11. Na przestrzeni lat obserwuje się, że głównym organem, który sporządza formularze „Niebieska Karta – A” jest w dalszym ciągu policja. Niska liczba wypełniania NK przez przedstawicieli

oświaty oraz ochrony zdrowia świadczą o braku wiedzy w tym obszarze i braku poczucia obowiązku ustawowego- należałoby zwiększyć świadomość pracodawcy o skali problemu, zachęcać go do zwiększania świadomości u pracowników oraz szkolenia w tym zakresie,

12. W okresie 2016-2018 zmniejszył się średni czas procedury „Niebieska Karta”. W 2018 roku wynosił on 7,6 dnia.

Do powyższych wniosków oraz mając na uwadze wyniki badania empirycznego sformułowano następujące rekomendacje:

1. Systematyczne monitorowanie skali i charakteru występowania zjawiska przemocy w rodzinie w województwie lubelskim.
2. Realizacja cyklicznych badań społecznych wśród mieszkańców województwa lubelskiego w celu pozyskania informacji przydatnych w opracowaniu programów profilaktycznych oraz dokumentów strategicznych na poziomie województwa oraz jednostek samorządu terytorialnego, minimalizujących problemy społeczne związane z występowaniem zjawisk przemocy w rodzinie.
3. Podjęcie współpracy z podmiotami działającymi na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym, w celu opracowania schematu działań sprzyjających kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie.
4. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie kierowanej do ogółu mieszkańców województwa lubelskiego. Działania te powinny skupiać się w głównej mierze na: niwelowaniu stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie przyczyniających się do społecznego zobojętnienia wobec tego zjawiska w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim) oraz niechęci do właściwego reagowania (zwalczania) aktów przemocy; kształtowaniu właściwych postaw wobec występowania zjawiska przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim); rozpowszechnianiu informacji (budowaniu świadomości społecznej) dotyczących dostępności, form i skuteczności instytucjonalnego zwalczania aktów przemocy w rodzinie oraz wsparcia (pomocy) dla ofiar.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie kierowanej do wybranych grup mieszkańców województwa lubelskiego (rodziny korzystające z różnych form pomocy społecznej; młodzież szkolna; rodzice młodzieży szkolnej; nauczyciele szkół podstawowych i średnich; itp.). Działania te powinny skupiać się w głównej mierze na: niwelowaniu stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie przyczyniających się do społecznego zobojętnienia wobec tego zjawiska w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim) oraz niechęci do właściwego reagowania (zwalczania) aktów przemocy; kształtowaniu właściwych postaw wobec występowania zjawiska przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim); rozpowszechnianiu informacji (budowaniu świadomości społecznej) dotyczących dostępności, form i skuteczności instytucjonalnego zwalczania aktów przemocy w rodzinie oraz wsparcia (pomocy) dla ofiar.
6. Opracowanie programów i działań obejmujących aktywizację i partycypację mieszkańców województwa lubelskiego (głównie na poziomie społeczności lokalnych) w działalność profilaktyczną, informacyjną i edukacyjną, dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie.
7. Organizacja i/lub rozszerzenie systemowego wsparcia działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących kształtowaniu świadomości mieszkańców w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie.
8. Zaangażowanie w działalność profilaktyczną dotyczącą zjawiska przemocy w rodzinie ważnych „aktorów” życia społeczno – kulturalnego województwa lubelskiego.
9. Ze względu na odnotowany wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie zasadne jest prowadzenie stałego monitoringu zapotrzebowania i dostępności oferty pomocy dla tych osób na poziomie jednostek samorządu terytorialnego.

10. Ze względu na zgłaszane zapotrzebowanie przez organy odpowiedzialne za zwalczanie zjawiska przemocy w rodzinie (ośrodki pomocy społecznej, interdyscyplinarne zespoły ds. zwalczania przemocy w rodzinie) zasadne jest rozbudowanie kadry - zatrudnienie specjalistów w zakresie przeciwdziałania i zwalczania przemocy w rodzinie, poprzedzone monitoringiem stanu kadrowego w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego (a w tym samorządowych organów odpowiedzialnych za zwalczanie zjawiska przemocy w rodzinie).
11. W przypadku trudności w rozbudowaniu kadry (zatrudnieniu specjalistów) wynikających z ograniczeń budżetowych jednostek samorządu terytorialnego i/lub poszczególnych organów (instytucji) odpowiedzialnych za zwalczanie zjawiska przemocy w rodzinie zasadne jest uruchomienie odpowiednich środków finansowych na poziomie województwa, poprzedzone monitoringiem realnego zapotrzebowania.
12. W przypadku trudności w rozbudowaniu kadry (zatrudnieniu specjalistów) wynikających z braku dostępności rynkowej specjalistów w tym zakresie, zasadne jest opracowanie właściwej strategii (organizacyjno-finansowej) umożliwiającej zdobycie właściwych kompetencji przez przedstawicieli kadry samorządowych organów odpowiedzialnych za zwalczanie zjawiska przemocy w rodzinie.
13. Ze względu na zgłaszany przez specjalistów brak chęci współpracy i zainteresowania ich wsparciem ze strony ofiar i sprawców przemocy w rodzinie zasadne jest podejmowanie prób objęcia tych osób oraz członków rodzin wchodzących w skład gospodarstw domowych, w których te osoby funkcjonują, dodatkowym (indywidualnym i grupowym) wsparciem o charakterze informacyjno-edukacyjnym. Wsparcie to powinno skupiać się w głównej mierze na: niwelowaniu stereotypów dotyczących przemocy w rodzinie przyczyniających się do społecznego zobojętnienia wobec tego zjawiska w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim) oraz niechęci do właściwego reagowania (zwalczania) aktów przemocy; kształtowaniu właściwych postaw wobec występowania zjawiska przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu społecznym (rodzinnym, sąsiedzkim); rozpowszechnianiu informacji (budowaniu świadomości społecznej) dotyczących dostępności, form i skuteczności instytucjonalnego zwalczania aktów przemocy w rodzinie oraz wsparcia (pomocy) dla ofiar i sprawców.
14. Ze względu na obserwowaną na przestrzeni badanych lat dominację sporządzania formularzy „Niebieskiej Karty – A” przez organy policji zasadne jest przeprowadzenie monitoringu pozostałych ustawowo określonych realizatorów tej procedury (jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych; oświaty; ochrony zdrowia) w celu rozpoznania przyczyn potencjalnego uchylania się od ustawowego obowiązku w tym zakresie, a w następnej kolejności podjęcie działań służących ich niwelowaniu.
15. Ze względu na obserwowaną na przestrzeni badanych lat dominację sporządzania formularzy „Niebieskiej Karty – A” przez organy policji zasadne jest prowadzenie działań informacyjnych oraz szkoleniowych w tym zakresie wśród przedstawicieli pozostałych ustawowo określonych realizatorów tej procedury (jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych; oświaty; ochrony zdrowia).

Spis tabel

Tabela 1. Pytania badawcze w podziale na obszary badawcze	5
Tabela 2. Rozkład próby badawczej ze względu na lokalizację jednostki	7
Tabela 3. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej	8
Tabela 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	9
Tabela 5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w PCPR oraz OIK	9
Tabela 6. Liczba osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w latach 2016-2018	9
Tabela 7. Liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w latach 2016-2018	10
Tabela 8. Liczba spraw dotyczących przemocy w rodzinie i liczba spraw zakończonych aktami oskarżenia	10
Tabela 9. Liczba spraw, z tytułu przemocy w rodzinie, w tym liczba spraw zakończonych wyrokiem skazującym oraz spraw, w których orzeczono eksmisję sprawcy	10
Tabela 10. Liczba osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich płeć w latach 2016-2018 [N=185]	11
Tabela 11. Liczba osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wiek w latach 2016-2018 [N=185]	11
Tabela 12. Liczba osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018 [N=185]	12
Tabela 13. Liczba osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018 [N=185]	12
Tabela 14. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie w latach 2016-2018	13
Tabela 15. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych w latach 2016-2018 według danych ośrodków pomocy społecznej [N=185]	14
Tabela 16. Liczba osób ze względu na płeć wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	15
Tabela 17. Liczba osób ze względu na grupę wiekową wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	15
Tabela 18. Liczba osób ze względu na wiek wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	15
Tabela 19. Liczba osób ze względu na wykształcenie wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	15
Tabela 20. Liczba osób ze względu na status zawodowy wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	16
Tabela 21. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich płeć w latach 2016-2018 [N=185]	17
Tabela 22. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich wiek w latach 2016-2018 [N=185] ...	17
Tabela 23. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018 [N=185]	18
Tabela 24. Liczba sprawców przemocy w rodzinie uwzględniając ich status zawodowy w latach 2016-2018 [N=185]	18
Tabela 25. Liczba osób przystępujących i osób, które zakończyły udział w programach psychologiczno-terapeutycznych w latach 2014-2015 w ośrodkach pomocy społecznej	19

Tabela 26. Liczba osób przystępujących i osób, które zakończyły udział w programach terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie w latach 2014-2015 w ośrodkach pomocy społecznej	19
Tabela 27. Liczba programów korekcyjno-edukacyjnych oraz psychologiczno-terapeutycznych w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej.....	19
Tabela 28. Liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno-terapeutycznych lub korekcyjno-edukacyjnych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.....	22
Tabela 29. Liczba osób umieszczonych w ośrodkach oraz liczba osób umieszczonych w ośrodkach z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=2].....	23
Tabela 30. Liczba ogólna rodzin i osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej wsparcia oraz liczba osób doświadczających przemocy w rodzinie umieszczono w ośrodkach w latach 2016-2018 [N=6]	24
Tabela 31. Liczba osób i porad specjalistycznych z jakich te osoby skorzystały w ramach wsparcia ze ośrodków interwencji kryzysowej w wyniku przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.....	24
Tabela 32. Działania gmin i powiatów w zakresie profilaktyki i edukacji społecznej w latach 2016-2018	26
Tabela 33. Liczba programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminach województwa lubelskiego w latach 2016-2018.....	27
Tabela 34. Liczba edukacyjnych oraz profilaktycznych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminach w latach 2016-2018.....	28
Tabela 35. Działania gmin i powiatów w zakresie ochrony i pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w latach 2016-2018.....	28
Tabela 36. Liczba osób i porad z uwzględnieniem rodzajów poradnictwa udzielonych w latach 2016-2018 w ośrodkach pomocy społecznej [N=185]	29
Tabela 37. Liczba działań podejmowanych na rzecz zwiększenia efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie realizowanych w latach 2016-2018 [N=185]	30
Tabela 38. Liczba form pomocy udzielane osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	31
Tabela 39. Działania gmin i powiatów w zakresie prowadzenia oddziaływań na osoby stosujące przemoc w rodzinie w latach 2016-2018	32
Tabela 40. Liczba osób, liczba świadczeń i rodzin jakie objęto wsparciem w latach 2012-2015 w województwie lubelskim.....	33
Tabela 41. Liczba miejsc całodobowych i oferty placówek wspierających i udzielających pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.....	34
Tabela 42. Charakterystyka działalności interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie lubelskim w latach 2016-2017	36
Tabela 43. Liczba utworzonych zespołów interdyscyplinarnych, posiedzeń, grup roboczych oraz liczbę prowadzonych przez zespoły spraw dotyczących przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.....	36
Tabela 44. Liczba osób objętych działaniami zespołu interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 [N=185]	37
Tabela 45. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę w latach 2015-2017	38
Tabela 46. Dane dotyczące działań podjętych w procedurze „Niebieska Karta” wyłącznie przez Policję (bez danych z działalności innych, upoważnionych do zwalczania przemocy domowej, podmiotów pozapolicyjnych)	38
Tabela 47. Liczba wypełnionych formularzy NK w latach 2016-2018 według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie	40
Tabela 48. Liczba wypełnionych formularzy NK w poszczególnych powiatach w latach 2016-2018 według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Lublinie	40
Tabela 49. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - A” w latach 2016-2018 [N=185]	41

Tabela 50. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta - A” w latach 2016-2018 z uwzględnieniem podmiotu wypełniającego [N=185]	41
Tabela 51. Liczba rodzin objętych procedurą, średni czas wyprowadzania rodziny z problemu przemocy (procedury Niebieskie Karty) a także ilość przypadków wszczęcie postępowania względem tej samej rodziny w latach 2016-2018 [N=185]	41

Spis rysunków

Rysunek 1. Problemy współwystępują wśród osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	16
Rysunek 2. Problemy współwystępują wśród sprawców przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 [N=185]	18
Rysunek 3. Problemy współwystępują wśród osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych w latach 2016-2018 [N=73]	20
Rysunek 4. Czynniki, które wpłynęły na nieukończenie przez uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych [N=73]	20
Rysunek 5. Odpowiedzi na pytanie: „Czy podmiot monitoruje zachowania osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych w ciągu 3 lat od zakończenia udziału w programie?” [N=59]	21
Rysunek 6. Sposoby monitorowania losów uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych przez ośrodki pomocy społecznej [N=16]	21
Rysunek 7. Odpowiedzi na pytanie: „Czy podmiot zapewnia miejsca w ośrodkach wsparcia ofiarom przemocy” [N=7]	23
Rysunek 8. Odpowiedzi na pytanie: „Czy na terenie gminy funkcjonują ośrodki interwencji kryzysowej do których można skierować osoby będące ofiarami przemocy w rodzinie?” [N=7]	24
Rysunek 9. Odpowiedzi na pytanie: „Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że oferowane przez Państwa jednostkę poradnictwo należy zmodyfikować?” [N=154]	30
Rysunek 10. Osoby wchodzące w skład zespołów interdyscyplinarnych [N=185]	37
Rysunek 11. Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta – A” w poszczególnych województwach w 2017 r.	39

Bibliografia

---

10. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020.
11. Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2016, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2017.
12. Raport z monitorowania zjawiska przemocy w województwie lubelskim za rok 2017, Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, Wydział Polityki Społecznej, Lublin 2018.
13. SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI KRAJOWEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2014-2020 za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2017 r., Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, wrzesień 2018 r.
14. Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2017-2020.

Źródła internetowe:

1. <https://www.gov.pl>, dostęp: 26.09.2019r.
2. <http://www.statystyka.policja.pl/>, dostęp: 26.09.2019r.

Załączniki (narzędzie badawcze)

Kwestionariusz wywiadu CAPI

Dzień dobry,

Nazywam się ... i jestem pracownikiem Grupy BST, która na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie przeprowadza badanie, którego celem jest zdiagnozowanie skali problemu przemocy w rodzinie, a także dokonanie charakterystyki osób doznających przemocy w rodzinie, charakterystyki osób stosujących przemoc w rodzinie oraz określenie rodzajów działań podejmowanych przez podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Badanie jest w pełni anonimowe, a jego wyniki zostaną wykorzystane tylko i wyłącznie do opracowania raportu z badania.

Serdecznie dziękujemy za udział w badaniu.

Metryka

M1. Proszę określić, do której grupy należy reprezentowany przez Pana(-nią) podmiot

- ☐ 1. Specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie
- ☐ 2. Ośrodki interwencji kryzysowej
- ☐ 3. Miejskie ośrodki pomocy rodzinie/miejskie ośrodki pomocy społecznej
- ☐ 4. Powiatowe centra pomocy rodzinie
- ☐ 5. Gminne ośrodki pomocy społecznej

M2. Powiat, w którym siedzibę ma reprezentowana przez Pana(-nią) jednostka

☐ 1. Powiat bialski	☐ 13. Powiat parczewski
☐ 2. Powiat biłgorajski	☐ 14. Powiat puławski
☐ 3. Powiat chełmski	☐ 15. Powiat radzyński
☐ 4. Powiat hrubieszowski	☐ 16. Powiat rycki
☐ 5. Powiat janowski	☐ 17. Powiat świdnicki
☐ 6. Powiat krasnostawski	☐ 18. Powiat tomaszowski
☐ 7. Powiat kraśnicki	☐ 19. Powiat włodawski
☐ 8. Powiat lubartowski	☐ 20. Powiat zamojski
☐ 9. Powiat lubelski	☐ 21. Powiat m.Biała Podlaska
☐ 10. Powiat łęczyński	☐ 22. Powiat m.Chełm
☐ 11. Powiat łukowski	☐ 23. Powiat m.Lublin
☐ 12. Powiat opolski	☐ 24. Powiat m.Zamość

M3. Gmina, w której siedzibę ma reprezentowana przez Pana(-nią) jednostka

.....

M4. Gminy, które obsługuje reprezentowana przez Pana(-nią) jednostka

.....

Skala zjawiska przemocy w rodzinie

1. Proszę określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie w latach 2016-2018, która odnotowuje jednostka w której Pan(-ni) pracuje.

Wyszczególnienie	1.Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej OGÓŁEM	2.Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu PRZEMOCY W RODZINIE
2016		
2017		
2018		

2. Proszę określić liczbę osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich płeć, odnosząc się do terenu działalności Pana(-ni) jednostki w latach 2016-2018.

Rodzaj przemocy	2016				2017				2018			
	1. kobie ty	2.mężczy żni	3.dzie ci	4. ogóle m	1.kobie ty	2.mężczy żni	3.dzie ci	4. ogóle m	1.kobie ty	2.mężczy żni	3.dzie ci	4. ogóle m
1. Fizyczna												
2. Psychiczna												
3. Seksualna												
4. Ekonomiczna												
5. Zaniedbanie												
6. Cyberprzemoc												

3. Proszę określić liczbę osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wiek, odnosząc się do terenu działalności Pana(-ni) jednostki w latach 2016-2018.

Rodzaj przemocy	2016					2017					2018				
	1. >18 lat	2. 18-25 lat	3.26-35 lat	4. 36-60 lat	5. <60 lat	1. >18 lat	2. 18-25 lat	3.26-35 lat	4. 36-60 lat	5. <60 lat	1. >18 lat	2. 18-25 lat	3.26-35 lat	4. 36-60 lat	5. <60 lat
1. Fizyczna															
2. Psychiczna															
3. Seksualna															
4. Ekonomiczna															
5. Zaniedbanie															
6. Cyberprzemoc															

4. Proszę określić liczbę osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie, odnosząc się do terenu działalności Pana(-ni) jednostki w latach 2016-2018.

Rodzaj	2016	2017	2018

przemocy	1. Podstawowe/niepełne	2. Gimnazjalne	3. Zawodowe	4. Średnie	5. Policealne	6. Wyższe	1. Podstawowe/niepełne	2. Gimnazjalne	3. Zawodowe	4. Średnie	5. Policealne	6. Wyższe	1. Podstawowe/niepełne	2. Gimnazjalne	3. Zawodowe	4. Średnie	5. Policealne	6. Wyższe
1. Fizyczna																		
2. Psychiczna																		
3. Seksualna																		
4. Ekonomiczna																		
5. Zaniedbanie																		
6. Cyberprzemoc																		

5. Proszę określić liczbę osób doznających poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie uwzględniając ich statusu zawodowego, odnosząc się do terenu działalności Pana(-ni) jednostki w latach 2016-2018.

Rodzaj przemocy	2016				2017				2018			
	1. Pracujący/a	2. Bezrobotny/a	3. Emeryt/Renciści	4. Osoby uczące się	1. Pracujący/a	2. Bezrobotny/a	3. Emeryt/Renciści	4. Osoby uczące się	1. Pracujący/a	2. Bezrobotny/a	3. Emeryt/Renciści	4. Osoby uczące się
1. Fizyczna												
2. Psychiczna												
3. Seksualna												
4. Ekonomiczna												
5. Zaniedbanie												
6. Cyberprzemoc												

Charakterystyka osób doświadczających przemocy w rodzinie

6. Proszę określić liczbę osób ze względu na płeć wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Kobiety			
2. Mężczyźni			

7. Proszę określić liczbę osób w podziale na grupy doświadczające przemocy latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Dzieci			
2. Osoby powyżej 65 r.ż.			
3. Osoby z niepełnosprawnościami			

8. Proszę określić liczbę osób ze względu na wiek wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Poniżej 18 lat			
2. 18-25 lat			
3. 26-35 lat			
4. 36-60 lat			
5. Powyżej 60 lat			

9. Proszę określić liczbę osób ze względu na wykształcenie wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Podstawowe/niepełne podstawowe			
2. Gimnazjalne			
3. Zawodowe			

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
4. Średnie			
5. Policealne			
6. Wyższe			

10. Proszę określić liczbę osób ze względu na status zawodowy, wobec których stosowana była przemoc w rodzinie w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Pracujący/a			
2. Bezrobotny/a			
3. Emeryt/Rencista			
4. Osoby uczące się			

11. Proszę wskazać które problemy współwystępują wśród osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w Pana(-ni) jednostce. Oceny proszę dokonać w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo małą częstotliwość występowania danego problemu, a 5 – bardzo dużą częstotliwość.

Problem współwystępujący	Ocena częstotliwości				
	1	2	3	4	5
1. Alkoholizm	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ubóstwo	☐	☐	☐	☐	☐
3. Niepełnosprawność	☐	☐	☐	☐	☐
4. Narkomania	☐	☐	☐	☐	☐
5. Rozbita rodzina	☐	☐	☐	☐	☐
6. Inne, jakie?.....	☐	☐	☐	☐	☐

12. Proszę podać liczbę dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinach zastępczych z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1.>13 lat	2. 13- 18 lat	1.>13 lat	2. 13- 18 lat	1.>13 lat	2. 13- 18 lat
1. placówki opiekuńczo-wychowawcze						
2. rodziny zastępcze						

Charakterystyka sprawców przemocy w rodzinie

13. Proszę określić liczbę sprawców przemoc w rodzinie uwzględniając ich płeć w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Kobiety			
2. Mężczyźni			

14. Proszę określić liczbę sprawców przemoc w rodzinie uwzględniając ich wiek w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Poniżej 18 lat			
2. 18-25 lat			
3. 26-35 lat			
4. 36-60 lat			
5. Powyżej 60 lat			

15. Proszę określić liczbę sprawców przemoc w rodzinie uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Podstawowe/niepełne podstawowe			
2. Gimnazjalne			
3. Zawodowe			
4. Średnie			
5. Policealne			
6. Wyższe			

16. Proszę określić liczbę sprawców przemoc w rodzinie uwzględniając ich status zawodowy w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Pracujący/a			
2. Bezrobotny/a			
3. Emeryt/Rencista			
4. Osoby uczące się			

17. Proszę wskazać które problemy współwystępują wśród sprawców przemocy w rodzinie w latach 2016-2018 w Pana(-ni) jednostce. Oceny proszę dokonać w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo małą częstotliwość występowania danego problemu, a 5 – bardzo dużą częstotliwość.

Problem współwystępujący	Ocena częstotliwości				
	1	2	3	4	5
1. Alkoholizm	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ubóstwo	☐	☐	☐	☐	☐
3. Niepełnosprawność	☐	☐	☐	☐	☐
4. Narkomania	☐	☐	☐	☐	☐
5. Rozbita rodzina	☐	☐	☐	☐	☐
6. Inne, jakie?.....	☐	☐	☐	☐	☐

Charakterystyka osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych

18. Proszę określić liczbę programów w Pana(i) gminie w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Program korekcyjno-edukacyjny (PK-E)			
2. Program psychologiczno-terapeutyczny (PP-T)			

19. Proszę określić liczbę osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych uwzględniając ich płeć w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T
1. Kobiety						
2. Mężczyźni						

20. Proszę określić liczbę osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych uwzględniając ich wiek w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T
1. Poniżej 18 lat						
2. 18-25 lat						
3. 26-35 lat						
4. 36-60 lat						
5. Powyżej 60 lat						

21. Proszę określić liczbę osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych uwzględniając ich wykształcenie w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T
1. Podstawowe/niepełne podstawowe						
2. Gimnazjalne						
3. Zawodowe						
4. Średnie						
5. Policealne						
6. Wyższe						

22. Proszę określić liczbę osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych uwzględniając ich status zawodowy w latach 2016-2018, które odnotowano w Pana(-ni) jednostce.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T	1. PK-E	2. PP-T
1. Pracujący/a						
2. Bezrobotny/a						
3. Emeryt/Rencista						
4. Osoby uczące się						

- 23. Proszę wskazać które problemy współwystępują wśród osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz programach psychologiczno-terapeutycznych w latach 2016-2018 w Pana(-ni) jednostce. Oceny proszę dokonać w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo małą częstotliwość występowania danego problemu, a 5 – bardzo dużą częstotliwość.**

Problem współwystępujący	Ocena częstotliwości				
	1	2	3	4	5
1. Alkoholizm	☐	☐	☐	☐	☐
2. Ubóstwo	☐	☐	☐	☐	☐
3. Niepełnosprawność	☐	☐	☐	☐	☐
4. Narkomania	☐	☐	☐	☐	☐
5. Rozbita rodzina	☐	☐	☐	☐	☐
6. Inne, jakie?.....	☐	☐	☐	☐	☐

- 24. Proszę określić czynniki, które wpłynęły na nieukończenie przez uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych. (Możliwość wyboru max 3 odpowiedzi).**

- ☐ 1. Brak motywacji uczestników
- ☐ 2. Brak zainteresowania uczestników udziałem w Programie
- ☐ 3. Błędne założenia i działania podjęte w Programie
- ☐ 4. Program nie zaspokajał potrzeb uczestników
- ☐ 5. Brak kompetencji kadry realizującej Program
- ☐ 6. Brak zasobów ludzkich i sprzętowych podmiotu realizującego Program
- ☐ 7. Ograniczenia prawne
- ☐ 8. Brak powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ☐ 9. Nie wiem/trudno powiedzieć
- ☐ 10. Żadne z powyższych
- ☐ 11. Inne, jakie?.....

- 25. Czy podmiot monitoruje zachowania osób biorących udział w programach korekcyjno-edukacyjnych w ciągu 3 lat od zakończenia udziału w programie?**

- ☐ 1. Tak
- ☐ 2. Nie (przejdź do pytania nr 27)

- 26. W jaki sposób podmiot monitoruje te osoby?**

- ☐ 1. Prowadzą kartę monitorowania osoby/rodziny
- ☐ 2. Prowadzą kontakt telefoniczny z monitorowaną osobą/rodziną
- ☐ 3. Prowadzą kontakt korespondencyjny z monitorowaną osobą/rodziną
- ☐ 4. Kontaktują się z instytucją znajdującą się w miejscu zamieszkania monitorowanej osoby/rodziny (np. OPS, Policja)
- ☐ 5. Inne, jakie? .....
- ☐ 6. Nie wiem/trudno powiedzieć

- 27. Proszę określić czynniki, które wpłynęły na nieukończenie przez uczestników programów psychologiczno-terapeutycznych. (Możliwość wyboru max 3 odpowiedzi).**

- ☐ 1. Brak motywacji uczestników
- ☐ 2. Brak zainteresowania uczestników udziałem w Programie
- ☐ 3. Błędne założenia i działania podjęte w Programie
- ☐ 4. Program nie zaspokajał potrzeb uczestników
- ☐ 5. Brak kompetencji kadry realizującej Program
- ☐ 6. Brak zasobów ludzkich i sprzętowych podmiotu realizującego Program
- ☐ 7. Ograniczenia prawne
- ☐ 8. Brak powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- ☐ 9. Nie wiem/trudno powiedzieć
- ☐ 10. Żadne z powyższych

☐ 11. Inne, jakie?.....

- 28. Proszę podać liczbę osób stosujących przemoc w rodzinie, które po ukończeniu programów psychologiczno-terapeutycznych lub korekcyjno-edukacyjnych powróciły do zachowań polegających na stosowaniu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.**

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Program korekcyjno-edukacyjny			
2. Program psychologiczno-terapeutyczny			

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

- 29. Proszę określić liczbę programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Pana(i) gminie w latach 2016-2018.**

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1. Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie (powstały lub obowiązujący w danym roku)			
2. Program ochrony ofiar przemocy w rodzinie (powstały lub obowiązujący w danym roku)			

- 30. Proszę określić liczbę edukacyjnych oraz profilaktycznych działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Pana(i) gminie w latach 2016-2018.**

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1.Liczba programów	2.Liczba uczestników	1.Liczba programów	2.Liczba uczestników	1.Liczba programów	2.Liczba uczestników w
1. Liczba opracowanych programów (edukacyjnych, profilaktycznych)						
2. Liczba zrealizowanych programów (edukacyjnych, profilaktycznych)						

- 31. Proszę określić liczbę osób i porad z uwzględnieniem rodzajów poradnictwa udzielonych w latach 2016-2018 w Pana(i) jednostce.**

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	1.Liczba osób	2.Liczba porad	1.Liczba osób	2.Liczba porad	1.Liczba osób	2.Liczba porad
1. Psychologiczne						
2. Prawne						
3. Medyczne						
4. Socjalne						
5. Pedagogiczne						
6. Zawodowe						
7. Rodzinne						
8. Poradnictwo dotyczące przemocy wobec dzieci						
9. Poradnictwo dotyczące przemocy wobec osób starszych						
10. Poradnictwo dotyczące przemocy wobec osób niepełnosprawnych						
11. Interwencje kryzysowe						
12. Pomoc całodobowa i ambulatoryjna						
13. Działania terapeutyczne						
14. Inne, jakie?						

- 32. Czy zgadza się Pan(i) ze stwierdzeniem, że oferowane przez Państwa jednostkę poradnictwo należy zmodyfikować?**

☐ 1. Zdecydowanie tak, dlaczego/w jakim zakresie? .....

- ☐ 2. Raczej tak, dlaczego/w jakim zakresie? .....
- ☐ 3. Nie wiem, trudno powiedzieć
- ☐ 4. Raczej nie
- ☐ 5. Zdecydowanie nie

33. Proszę określić liczbę działań podejmowanych na rzecz zwiększenia efektywności rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie realizowanych w latach 2016-2018 w Pana(i) jednostce.

Rodzaj podjętych działań	2016	2017	2018
Działania edukacyjne dla społeczności lokalnej (np. kampanie społeczne, promocja w środkach masowego przekazu)			
Szkolenia dla służb sektora pomocy społecznej			
Szkolenia dla członków zespołów interdyscyplinarnych			
Tworzenie infrastruktury w powiecie:			
W tym: Ośrodków Interwencji Kryzysowej			
W tym: Ośrodków Wsparcia lub Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia			
W tym: Punktów konsultacyjnych			
W tym: Domów dla Matek			
W tym: innych podmiotów świadczących specjalistyczną pomoc dla osób			

34. Proszę określić liczbowo formy pomocy udzielane osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w Pana(i) jednostce.

Wyszczególnienie	2016				2017				2018			
	1.Liczba osób	2.Liczba świadczeń	3.Liczba rodzin	4.Liczba osób w rodzinach	1.Liczba osób	2.Liczba świadczeń	3.Liczba rodzin	4.Liczba osób w rodzinach	1.Liczba osób	2.Liczba świadczeń	3.Liczba rodzin	4.Liczba osób w rodzinach
1. Interwencja kryzysowa ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona: dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												
2. Pomoc całodobowa ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona: dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												
3. Pomoc w otrzymaniu mieszkania socjalnego ogółem:												
4. Działania terapeutyczne ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona: dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												
5. W tym program ochrony ofiary przemocy (z udziałem Policji, prokuratury, kuratorów sądowych) –ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona:												

Wyszczególnienie	2016				2017				2018			
	1.Liczba osób	2.Liczba świadczeń	3.Liczba rodzin	4.Liczba osób w rodzinach	1.Liczba osób	2.Liczba świadczeń	3.Liczba rodzin	4.Liczba osób w rodzinach	1.Liczba osób	2.Liczba świadczeń	3.Liczba rodzin	4.Liczba osób w rodzinach
dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												
6. Program terapeutyczny ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona: dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												
7.Szkolenia ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona: dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												
8. Doradztwo zawodowe ogółem:												
a.W tym udzielona: kobietom												
b.W tym udzielona: dzieciom												
c.W tym: niepełnosprawnym												
d.W tym: osobom w wieku powyżej 60 lat												

Miejsca w ośrodkach wsparcia

35. Czy na terenie gminy funkcjonują ośrodki wsparcia do których można skierować osoby będące ofiarami przemocy w rodzinie?

- ☐ 1. Tak
☐ 2. Nie
☐ 3. Nie wiem, trudno powiedzieć

36. Czy podmiot zapewnia miejsca w ośrodkach wsparcia ofiarom przemocy?

- ☐ 1. Tak, ile miejsc?.....
☐ 2. Nie (proszę przejść do pytania nr 39)
☐ 3. Nie wiem, trudno powiedzieć (proszę przejść do pytania nr 39)

37. Czy liczba miejsc w ośrodku jest wystarczająca dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie?

- ☐ 1. Zdecydowanie tak
☐ 2. Raczej tak
☐ 3. Nie wiem, trudno powiedzieć
☐ 4. Raczej nie
☐ 5. Zdecydowanie nie

38. Proszę podać ogólną liczbę osób umieszczonych w ośrodkach oraz liczbę osób umieszczonych w ośrodkach z powodu przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1.Liczba osób umieszczonych w ośrodkach OGÓŁEM			
2. Liczba osób umieszczonych w ośrodkach z powodu przemocy w rodzinie			

Ośrodki Interwencji Kryzysowej

- 39. Czy na terenie gminy funkcjonują ośrodki interwencji kryzysowej do których można skierować osoby będące ofiarami przemocy w rodzinie?**
- ☐ 1. Tak
- ☐ 2. Nie (proszę przejść do pytania nr 43)
- ☐ 3. Nie wiem/trudno powiedzieć (proszę przejść do pytania nr 43)
- 40. Czy podmiot zapewnia miejsca w ośrodkach interwencji kryzysowej ofiarom przemocy?**
- ☐ 1. Tak, ile?.....
- ☐ 2. Nie (proszę przejść do pytania nr 43)
- ☐ 3. Nie wiem/trudno powiedzieć (proszę przejść do pytania nr 43)
- 41. Proszę podać liczbę ogólną rodzin i osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej wsparcia oraz liczbę osób doświadczających przemocy w rodzinie umieszczono w ośrodkach w latach 2016-2018.**

Rok	1.Liczba rodzin umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej OGÓŁEM	2.Liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej OGÓŁEM	3.Liczba osób umieszczonych w ośrodkach interwencji kryzysowej ze względu na PRZEMOC W RODZINIE
2016			
2017			
2018			

- 42. Proszę podać ilość osób i porad specjalistycznych z jakich te osoby skorzystały w ramach wsparcia ze ośrodków interwencji kryzysowej w wyniku przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.**

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1.Liczba osób			
2. Liczba specjalistycznych porad			

Interdyscyplinarne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- 43. Proszę podać liczbę utworzonych zespołów interdyscyplinarnych, posiedzeń, grup roboczych oraz liczbę prowadzonych przez zespoły spraw dotyczących przemocy w rodzinie w latach 2016-2018.**

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
1.Liczba zespołów interdyscyplinarnych			
2. Liczba posiedzeń zespołów			
3. Liczba grup roboczych			
4.Liczba prowadzonych przez zespoły spraw			

- 44. Proszę zaznaczyć, kto wchodzi w skład zespołu:**

- ☐ 1. Policjant
- ☐ 2. Pracownik socjalny
- ☐ 3. Przedstawiciel gminy ds. przeciwdziałania alkoholizmowi
- ☐ 4. Przedstawiciel gminy ds. oświaty
- ☐ 5. Przedstawiciel gminy ds. ochrony zdrowia
- ☐ 6. Prawnik
- ☐ 7. Psycholog
- ☐ 8. Lekarze
- ☐ 9. Kurator sądowy
- ☐ 10. Przedstawiciel kościoła
- ☐ 11. Przedstawiciel organizacji pozarządowej
- ☐ 12. Inne, jakie? .....
- ☐ 13. Nie wiem/trudno powiedzieć

45. Proszę określić w tabeli, ile osób zostało objętych działaniami zespołu interdyscyplinarnego w Państwa jednostce?

Liczba osób objętych pomocą:	2016	2017	2018
1. kobiety			
2. mężczyźni			
3. dzieci			
4. Liczba rodzin			

46. Jakie problemy napotyka zespół podczas prowadzenia swojej działalności?

.....

.....

Procedura „Niebieskie karty”

47. Proszę podać ilość rozpoczętych przypadków rozpoczęcia Procedury Niebieskie Karty, podmiotów ją wypełniających i liczby osób objętych procedurą z uwzględnieniem rodzaju przemocy i wieku w latach 2016-2018.

rok	liczba wypełnionych formularzy Niebieska Karta A	Rodzaj przemocy						
		1.przemoc fizyczna	2.przemoc psychiczna	3.przemoc seksualna	4.przemoc ekonomiczna	5.wobec dzieci	6.wobec osób starszych	7.wobec osób niepełnosprawnych
2016								
2017								
2018								
rok	liczba osób	Rodzaj przemocy						
		1.przemoc fizyczna	2.przemoc psychiczna	3.przemoc seksualna	4.przemoc ekonomiczna	5.wobec dzieci	6.wobec osób starszych	7.wobec osób niepełnosprawnych
2016	Ogółem:							
	Osoby dorosłe w wieku 18-65 lat							
	w tym kobiety:							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
	w tym mężczyźni:							
	w tym osoby niepełnosprawne: Dzieci							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
	Osoby powyżej 65 roku życia							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
2017	Ogółem:							
	Osoby dorosłe w wieku 18-65 lat							

	w tym kobiety:							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
	w tym mężczyźni:							
	w tym osoby niepełnosprawne: Dzieci							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
	Osoby powyżej 65 roku życia							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
2018	Ogółem:							
	Osoby dorosłe w wieku 18-65 lat							
	w tym kobiety:							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
	w tym mężczyźni:							
	w tym osoby niepełnosprawne: Dzieci							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
	Osoby powyżej 65 roku życia							
	w tym osoby niepełnosprawne:							
rok	Podmiot wypełniający Kartę A (inicjujący procedurę)	Podmiot wypełniający Kartę A (inicjujący procedurę)						
		1. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	2. Policja		3. Oświata		4. Ochrona zdrowia	
2016								
2017								
2018								

48. Proszę podać liczbę rodzin objętych procedurą, średni czas wyprowadzania rodziny z problemu przemocy (procedury Niebieskie Karty) a także ilość przypadków wszczęcie postępowania względem tej samej rodziny w latach 2016-2018.

rok	1. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty	2. Średni czas procedury Niebieskie Karty	3. Ilość przypadków wszczęcie postępowania procedury Niebieskie Karty względem tej samej rodziny
2016			
2017			
2018			